

MUZİP NASREDDİN HOCA'NIN
FIKRALARI

İDRİS ŞAH

Çeviren: Gülnihal Kafa

İDRİS ŞAH VAKFI

LONDRA

2021

The Pleasantries of the Incredible MULLA NASRUDIN

Copyright © 1983, 2021 Merhum İdris Şah'a aittir.

Bu çalışmanın sahibi olarak merhum İdris Şah'ın mülkiyet hakları, Copyright, Designs and Patents Act, 1988 uyarınca beyan edilmiştir.

Tüm hakları saklıdır. Tüm dünya için telif hakları alınmıştır.

Bu kitabın herhangi bir kısmı, öncesinde yayıncıdan, Octagon Press Ltd.'den yazılı izin alınmadan herhangi bir formda ya da elektronik, mekanik ya da fotoğrafik bir yolla, mevcut veya ileride icat edilecek veya geliştirilecek herhangi bir bilgi saklama ve geri getirme sistemi veya yöntemi ile çoğaltılamaz ya da paylaşamaz. Bir gazete, süreli yayın ya da radyo veya televizyon programında ele alınmak üzere değerlendirme yazısında alıntılanan kısa pasajlar istisnadır.

Yeniden basım, çoğaltım vs. ile ilgili izinler için:
İzin Birimi, İdris Şah Vakfı
www.idriesshahfoundation.org

ISBN 978-1-78479-447-7

İlk Baskı 1971
Bu Sürümde İlk Baskı 2021

**MUZİP NASREDDİN HOCA'NIN
FIKRALARI**

İDRİS ŞAH

Çeviren: Gülnihal Kafa

**İDRİS ŞAH VAKFI
LONDRA
2021**

Pidar natawanad, Pesar tamam kunad.
(Baba başladığı işi bitiremezse, belki Oğul bitirir.)

İçindekiler

Giriş	11
Sebeup	13
Parayı yemek	14
Lamba taşımak	15
Neden yapmıyorsun?	15
İhtiyat	16
Varsayımlar	16
Diyelim ki...	17
Farklı mahsuller	17
Değeri aynı	18
Kimin hizmetkârıym ben?	18
Kaderin cilvesi	19
Cevap	19
Ahmaklar	20
Allah'ın izniyle	20
Mükemmel bir fikir	21
Kahramanlık	21
Av	22
Her ikisi de, Haşmetmeap!	23
Kendisini unutmuş	23
O kadar da zor değil	24
Minnet borcu	24
Sözünün arkasında	24
Farklı bir zaman ölçüsü	25
Adam köpeğı ısırsa o zaman haber olur	25
Ay'ı kurtarmak	26
Ben de anlamadım	26
Kara göründü	27
Bir insan ne kadar aptal olabilir?	27
Sebeup ve sonuç	28
Tıkamalarının bir nedeni varmış	28
Suçlu kim?	29
Sarığı tarif etmek	29
Daha faydalı	30
Hangi yarısı benimki?	30
Öğrenmeyi öğrenmek	31
Gerçeklerle yüzleşmek	31
Tebrikler	31
Fazlasıyla bariz	32
Tek başına halletmek zorunda kalmak	32
İnsanın girdiğı roller	33
Yağmurda kuru kalmak	34
Gerçek kanıt nerede?	35
Görünenin ötesi	35

Nesnellik	36
Kimse şikâyetçi değil	36
Hakikatten kaçmak	37
Sen de haklısın!	37
Bakıyorum O sensin!	38
Satılık merdiven	38
Develer neden uçmaz?	39
Altın, cüppe ve at	40
Ona zaman ver	42
Yogi, Rahip ve Suffi	43
Aklında tutmak	44
Filozofları çürütmek	45
Bir soru daha sor	46
Ödül	47
Öğrenmenin yüksek bedeli	47
Manevi öğretmen	48
Sıcak çorba, soğuk eller	49
Kürtçesi	50
Bilim	50
Soru, cevaptır	51
Hepimiz aynısını yapmıyor muyuz?	51
Hakikatin değeri	51
Şansa bırakmamak	52
Tahmin et bakalım	52
Tüccar	53
Kendinizi kaptırmayın	54
Tavuklar	55
Namaz uykudan hayırlıdır	56
Ne olacak	56
Mantıkçı	57
Bir daha kandıramazsın	57
Müjdem i isterim	58
Ayağına pislemek	58
Gerçek gerçektir	59
Yanında götüremezsin	59
Benim işim değil	60
Göründüğü kadar kolay değil	61
Zikir	62
İyi bir pazarlık	63
Gerçekleşen kehanet	64
Değişim	64
Bir arzunun değeri	65
Endişe edilmesi gereken zaman	65
Yoksa...	66
Çok uzun ya da çok kısa	66
Yanlış zaman	66
Kaybedecek vakit yok	67
Özgecilik	67

Belki oradan bir yol geçiyordur	68
Duyuru	68
Altındakiler ve üstündekiler	69
Spekülatör	69
Öküzden daha gürültülü	70
Ben başlatmadım	70
Camide	71
Yumurtalar	71
Allah verir	72
Okul	72
Altıncı his	73
Görünmez uzantı	73
Yanlış kimlik	74
Çıkarsama	75
Buğday olsun	75
Dâhi	75
Sana ne?	76
Önemli olan onun ne dediği	76
Ne bulacak ki?	77
Hayatta olmaz	77
Nereden geldik, nereye gidiyoruz?	77
Kerköracemi	78
Düşüncenin kokusunu almak	78
Soyguncu	79
Mekân değil, zaman meselesi	79
Tamamı karıma ait	80
Hamurun kabarmasını beklemek	80
Ateş bile	81
Düşündüğünden daha fazla	81
Tek başına	82
Algının sınırları	82
Kim neyi incelemeli?	83
Sütçünün atı	83
Keramet	84
Piramit uzmanı	84
Oturduğum yer	85
Onu herkes yapabilir	85
Ölüm ve yaşam	86
Bir kuruş az ödemek	86
Neden bana soruyorsun?	87
Kızlar	87
Hepsi dahil	88
Neden yas tutmasınlar?	88
Tutmaya değmez	89
Hekim	89
İştah	89
Sır	90
Maksimum kapasite	90

Cinsiyetlerin savaşı	91
Sınırdaki	91
Her şeyi denemek	92
Bir vuruşta yedi kişi	93
Hammadde	93
Tavşanı yakalamak	94
Zavallı yerlilere acımak	95
Ne kadar uzaklaşmam gerek?	95
Ekonominin kuralı	96
Özel mülkiyet	96
Aşağıdan bağlayın!	97
Yangın	97
Sezgi	98
Sorunun cevabı kendi içinde saklı	98
Yem torbaları ve eşekler	99
Hoca'nın rüyası	99
Kral benimle konuştu	100
Aslında kimse bilmiyor	101
Hakikat	101
Geçen seneki yuvalar	102
Baş aşağı	102
Ne olur ne olmaz	102
Yeni gelenler için eski mezarlar	103
Nasreddin'in vasiyeti	103
Natamam	103
Nasreddin Hoca'nın türbesi	104

Giriş

Nasreddin Hoca'nın hikâyelerinden birkaçını dinleyen bir kişi, bu hikâyelerin tutkunu olur. Genellikle Orta Doğu topraklarında dolaşan ve bu durumu açıklayan bir rivayet anlatılır.

Rivayete göre, Nasreddin daha küçük bir çocukken anlattığı hikâyelerle okul arkadaşlarının dikkatini çekme konusunda garip bir güce sahipmiş. Onun yüzünden arkadaşları okulda başarısız oluyorlarmış. Nasreddin'in öğretmeni de bilge bir adammış ve Nasreddin'in çekiciliğini engelleyemese de bu özelliğini şekillendirmeyi başarmış. Şöyle diyerek Nasreddin'i efsunlamış:

Bugünden itibaren, ne kadar bilge olursan ol insanlar sana hep gülecek. Bugünden itibaren, bir Nasreddin hikâyesi dinleyen *herkes* kendisini o hikâyeyi en azından yedi kere başkalarına anlatmak zorunda hissedecek.

İlk başta Hoca'nın hikâyelerini pek de ilgi çekici bulmayan bazı insanların sonradan bu hikâyelere bağımlı hâle gelmesi oldukça ilginçtir. Şu dönemde Amerika, Sovyetler Birliği ve Komünist Çin diğer konularda olmasa da Nasreddin Hoca hikâyelerine ilgi gösterme konusunda anlaşılıyorlar. Coral Gables Yüksek Enerji Fiziği Konferansı raporunda, normal teknik terimlerin kısıtlılıkları ile ifade edilemeyecek bilimsel olguları ifade etmek adına Nasreddin Hoca'nın hikâyeleri kullanılmıştır. Sovyet Orta Asyası'nda kültürel bir girişim olarak yeni bir Nasreddin filmi çekilmektedir. Pekin'de Nasreddin Hoca hakkında hikâyelerin yer aldığı bir halkbilim kitabı Çince ve İngilizce olarak yayımlandı.

Hoca'nın hayat hikâyesiyle tutarlı bir şekilde yayımladığımız ve geniş çevrelerce beğenilen, *Benzersiz Nasreddin Hoca'nın Maceraları* adlı eser, kendisine *Punch*'ta bir muhalif buldu. Ama eğer bu durum Hoca'nın öğretilerinde

öngörülebilseydi, muhtemelen kendisi akademik uzmanların tepkilerine göre bir cevap verirdi. İngiltere'deki oryantalistler, Nasreddin'in sufi bir öğretmen olduğuna karşı çıkmaktadır. Ancak Beyrut ve Karaçi'deki uzmanların görüşleri tam tersi yöndedir.

Tabii ki tüm bu çekişmeler Hocamızın yalnızca mevcut kategorilere sıkıştırılmayacağını ve hâlâ kendine has bir yeri olduğunu gösterir.

*Nasreddin Hoca'nın Vecizeleri'*ne göre:

Eğlenmeye bakarsan ya da eğlenmeyi öğrenmeye çalışırsan, birilerinin sınırlarına dokunursun.

Tabii tersini de yapabilirsin, ama yine de birilerinin sınırlarına dokunursun.

Sebep

Nasreddin Hoca zengin bir adamı görmeye gitmiş.

“Bana biraz para versene,” demiş.

“Neden?”

“Şey almak istiyorum... Fil!”

“Eğer hiç paran yoksa filin bakımını da karşılayamazsın ki.”

“Ben buraya para almaya geldim,” demiş Nasreddin, “tavsiye almaya değil”.

Parayı yemek

Herkesin malumu olduğu üzere Nasreddin Hoca meyvenin meyve, etin et olduğu ve körinin asla kullanılmadığı bir memleketten geliyordu.

Bir gün Kâfiristan'ın yüce dağlarından daha yeni inmiş, Hindistan'ın tozlu bir patikasında ağır aksak ilerlerken, feci hâlde susayıvermiş. "Yakında," demiş kendi kendine, "lezzetli bir meyve bulabileceğim bir yere varırım mutlaka".

Bu cümleler daha zihninden geçerken bir köşeyi dönmüş ve ağacın altında oturan, yanında da bir sepet duran cömert görünümlü bir adam görmüş.

Sepetin içerisinde tepeleme istiflenmiş kocaman pırl pırl kırmızı meyveler varmış. "İşte bana tam da bu lazım," demiş Nasreddin. Sarığının ucundaki düğümden iki küçük bakır sikke çıkartıp meyve satıcısına vermiş.

Adam tek kelime etmeden sepeti olduğu gibi Nasreddin'e vermiş, çünkü bu meyveler Hindistan'da çok ucuzmuş ve insanlar bu meyvelerden genellikle daha az miktarlarda satın almış.

Nasreddin meyve satıcısının kalktığı yere oturmuş ve meyveleri şapur şapur yemeye başlamış. Birkaç saniye sonra ağzı yanmaya başlamış. Gözlerinden yaşlar boşanmış, boğazını alevler sarmış. Hoca yine de yemeye devam etmiş.

Bir iki saat geçtikten sonra dağlı bir Afgan yanından geçmiş. Nasreddin ona selam vermiş. "Birader, bu gavur meyveler Şeytan'ın ağzında yetişiyor galiba," demiş.

"Ahmak!" demiş dağlı. "Sen hiç Hindistan'ın acı kırmızı biberlerini duymadın mı? Onları yemeği hemen bırak, yoksa gün batmadan Azrail canını alacak!"

"Bütün sepeti bitirmeden hiçbir yere gidemem," demiş Hoca soluk soluğa.

"Seni deli herif! O meyveler köri için. Hemen at bir kenara."

"Artık meyveleri yemiyorum," demiş Nasreddin boğuk bir sesle, "verdiğim parayı yiyorum".

Lamba taşımak

Bir gün Nasreddin kıraathanede otururken, “Ben karanlıkta da görebilirim,” diye böbürlenmiş.

“O zaman neden bazen sokakta yürürken yanında lamba taşıdığını görüyoruz?”

“Diğer insanların bana çarpmasını engellemek için.”

Neden yapmıyorsun?

Bir gün Nasreddin her türlü ıvır zıvırın satıldığı bir dükkâna girmiş.

“Çivi var mı sende?” diye sormuş dükkân sahibine.

“Var.”

“Ya deri? İyisinden bir deri?”

“Var.”

“Sicim?”

“Var.”

“Peki ya boya?”

“Var.”

“Eee, Allah aşkına, o zaman neden oturup bir çift çizme yapmıyorsun?”

İhtiyat

Hoca bir düğün yemeğine davetliymiş. Ancak davetin verildiği eve son girişinde biri çarıklarını çalıp götürmüş. Bu kez çarıklarını kapının önünde bırakmak yerine, ceketinin iç cebine koymuş.

“Cebinde hangi kitap var?” diye sormuş ev sahibi.

“Ayakkabılarımı çalmak istiyor olabilir,” diye düşünmüş Nasreddin; “ayrıca, ilim sahibi bir insan olarak itibarımı da korumam lazım”. Ve şöyle cevap vermiş: “Gördüğün kabarıklığın konusu ‘İhtiyat.’”

“Ne kadar ilginç! Hangi kitapçıdan aldın peki?”

“Aslına bakarsan, bir kunduracıdan satın aldım.”

Varsayımlar

“Kaderin anlamı nedir Hoca?”

“Varsayımlar.”

“Hangi açıdan?”

“Olayların iyi yönde gelişeceğini varsayıyorsun ama öyle olmuyor – buna kötü talih diyorsun. Olayların kötü yönde gelişeceğini varsayıyorsun ama öyle olmuyor – buna da iyi talih diyorsun. Bazı şeylerin gerçekleşeceğini ya da gerçekleşmeyeceğini varsayıyorsun – yani sezgiden o kadar yoksunsun ki neyin gerçekleşeceğini bilmiyorsun. Geleceğin belirsiz olduğunu varsayıyorsun.

Sonra hazırlıksız yakalandığında da buna Kader diyorsun.”

Diyelim ki...

Hoca derin düşüncelere dalmış bir şekilde köyün sokaklarında yürürken bazı haylaz çocuklar ona taş atmaya başlamış. Hoca gafil avlanmış, zaten öyle iri bir adam da sayılmazmış.

“Taş atmayı bırakırsanız size ilginç bir şey anlatacağım çocuklar.”

“Tamam anlat bakalım, ama felsefe olmasın.”

“Emir, sarayına gelen herkese büyük bir ziyafet veriyor.”

Çocuklar Emir’in evine doğru koştururken anlattığı hikâye Nasreddin’e de çok çekici gelmeye başlamış. Bütün o lezzetli yiyecek ve içecekleri düşünmüş.

Çocukların arkasından baktığında gözden kaybolmak üzere olduklarını görmüş. Aniden cüppesinin eteklerini toplamış ve onların ardından koşmaya başlamış. “Gidip baksam iyi olur,” demiş nefes nefese, “çünkü gerçekten de doğru *olabilir*”.

Farklı mahsuller

Hoca berbere gitmiş. Berber kör bir ustura ve beceriksiz elleriyle onu tıraş etmeye başlamış. Ne zaman bir yerini kesse, kanın durması için yaranın üzerine bir parça pamuk koyuyor ve işine devam ediyormuş. Bu bir süre böyle devam etmiş ve Nasreddin’in yüzünün bir tarafı pamuk parçalarıyla kaplanmış.

Berber diğer yanağını tıraş etmeye hazırlanırken Hoca aynadaki görüntüsünü görmüş ve yerinden zıplayıvermiş.

“Sağ ol birader, bu kadar yeterli! Ben bir tarafta pamuk, diğer tarafta arpa yetiştirmeye karar verdim!”

Değeri aynı

Nasreddin kendisine pantolon almak için bir dükkâna girmiş. Sonra fikrini değiştirmiş ve aynı fiyata bir cüppe almaya karar vermiş.

Cüppeyi alıp dükkândan çıkmış.

“Onun parasını ödemedin,” diye bağırması ardından dükkân sahibi.

“Pantolonu bıraktım ya, onun fiyatı da cüppeyle aynıydı.”

“Ama pantolonun parasını da ödemedin ki.”

“*Tabii ki* ödemedim,” demiş Hoca – “almak istemediğim bir şey için neden para ödeyeyim ki?”

Kimin hizmetkârıyım ben?

Nasreddin Hoca Saray’ın gözdelelerinden biri olmuş ve konumunu, saraydakilerin âdetlerinin saçmalığını göstermek için kullanmaya karar vermiş.

Bir gün Kral aşırı derecede acıkmış. Sofraya getirilen patlıcanlar o kadar güzel pişirilmiş ki, Kral, saray aşçısına aynı yemekten her gün yapmasını emretmiş.

“Sence de dünyadaki en güzel sebze patlıcan değil mi Hoca?” diye sormuş Nasreddin’e.

“Kesinlikle en güzeli, Haşmetmeap.”

Beş gün sonra, arka arkaya onuncu defa aynı şekilde pişirilmiş patlıcanlar sofraya konunca, Kral öfkeyle kükremiş: “Alın şu şeyleri gözümün önünden! Bu yemekten NEFRET ediyorum!”

“Bunlar dünyadaki en kötü sebzeler, Haşmetmeap,” diye desteklemiş Nasreddin.

“Ama Hoca, daha geçen hafta patlıcan için en güzel sebze demedin mi?”

“Evet dedim. Ama sonuçta ben Kral’ın hizmetkârıyım, sebzelerin değil.”

Kaderin cilvesi

Nasreddin dar bir sokaktan geçiyormuş ki, bir adam bir evin çatısından tam Hoca'nın boynunun üzerine düşmüş. Adam bir zarar görmemiş, ama Hoca'yı hastaneye kaldırmışlar.

Talebelerinden bazıları onu ziyarete gitmiş. "Bu olaydan nasıl bir bilgelik çıkardın Hoca?"

"Sebep ve sonuç arasındaki ilişkinin kaçınılmaz olduğu fikrinden kaçın! Çatıdan düşen *o* – ama boynu kırılan *benim!* 'Eğer bir kişi çatıdan düşerse boynu kırılır mı?' gibi kuramsal sorulara bel bağlamaktan sakının!"

Cevap

Bir keşiş, Nasreddin ve arkadaşlarının oturduğu kıraathaneye girerken, "Cevabı olmayan hiçbir şey yoktur," demiş.

"Ama bir âlim bana cevap verilmesi mümkün olmayan bir soru sormuştu," diye atlamış Hoca.

"Keşke orada ben olsaydım! Soruyu bana sor, ben cevaplarım."

"Pekâlâ. Soru şuydu: 'Neden gecenin bir yarısı pencereden gizlice evime giriyorsun?'"

Ahmaklar

Evine bir sürü narin cam eşyası taşıyan Nasreddin, yolun ortasında paketi elinden düşürüvermiş. Her şey tuzla buz olmuş.

İnsanlar hemen etrafına toplanmış.

“Sizin derdiniz ne, ahmaklar?” diye bağırmış Hoca. “Hayatınızda hiç mi aptal görmediniz?”

Allah’ın izniyle

Nasreddin yeni bir gömlek almak için para biriktirmiş. Heyecanla bir terzi dükkânına gitmiş. Terzi ölçülerini almış ve şöyle demiş: “Bir hafta sonra tekrar gel –Allah’ın izniyle– gömleğin o zamana hazır olur.”

Hoca bir hafta boyunca kendine zar zor hâkim olmuş, sonra da dükkâna gitmiş.

“Bir gecikme yaşandı. Ama –Allah’ın izniyle– gömleğin yarına bitmiş olur.”

Ertesi gün Nasreddin yine gelmiş, “Kusura bakma,” demiş terzi, “ama daha bitiremedim. Yarın tekrar gel bakalım –Allah’ın izniyle– yarına hazır olur”.

Hoca sonunda çileden çıkmış. “Allah’ı şu işin dışında bırakırsan ne zamana hazır olur?”

Mükemmel bir fikir

Bir gün Nasreddin karısından kendisine *helva* pişirmesini istemiş ve gereken bütün malzemeleri vermiş. Karısı koca bir tencere helva pişirmiş, Hoca da neredeyse tamamını yemiş.

O gece yataklarında yatarken, Hoca karısını uyandırmış.

“Aklıma harika bir fikir geldi,” demiş.

“Neymiş o fikir?”

“Helvanın geri kalanını bana getir, söyleyeceğim.”

Karısı kalkıp helvayı getirmiş, o da yemiş. “Şimdi,” demiş karısı, “aklına ne geldiğini söyleyene kadar gözüme uyku girmeyecek.”

“Aklıma gelen şeydu,” demiş Nasreddin, “O gün yapılan helvanın tamamını yemedен sakın uyuma.”

Kahramanlık

Birkaç asker kıraathanede oturmuş, çıktıkları son seferi anlatıp böbürleiyorlarmış. Mahallenin sakinleri de etraflarına toplanmış iştahla onları dinliyormuş.

“Sonra,” demiş korkutucu görünümlü bir asker, “çift ağızlı kılıcımı kaptığım gibi düşmanların üzerine saldırdım ve onları hallaç pamuğu gibi etrafa saçtım. O gün zafer bizim oldu.”

Bir alkış kopmuş.

Kendisi de zamanında birkaç savaşa katılmış olan Nasreddin, “Bu bana savaş alanında bir düşman askerinin bacağına kesip koparttığım zamanı hatırlattı,” demiş.

“Daha iyisini yapabiliymişsiniz efendim,” demiş askerlerin lideri, “kafasını kesmeliymişsiniz”.

“Eh, o pek mümkün değildi,” demiş Hoca. “Benden önce başkası çoktan kesmişti.”

Av

Nasreddin'in dostluğundan keyif alan Kral, bir gün ayı avına çıkmak için Nasreddin'e haber yollamış. Ayıların tehlikeli hayvanlar olduğunu bilen Nasreddin bu fikir karşısında korkuya kapılmış, ama gitmekten bir türlü kurtulamamış.

Köye geri döndüğünde biri, "Av nasıl gitti?" diye sormuş.

"Muazzam."

"Kaç ayı öldürdün?"

"Sıfır."

"Kaç ayıyı kovaladın?"

"Sıfır."

"Kaç ayı gördün?"

"Sıfır."

"O zaman nasıl oldu da 'muazzam' gitti?"

"Ayı avlamak söz konusu olduğunda 'sıfır', gereğinden de fazla bir sayıdır."

Her ikisi de, Haşmetmeap!

Nasreddin saray adabından pek haberdar değilmiş, ancak yine de Sultan köyünü ziyaret ettiği zaman huzuruna kabul edilenlerden biri olmuş.

Sultan'ın yaveri ona kısaca bilgi vermiş. Sultan'ın ona ne kadar süredir orada yaşadığını, bir Hoca olmak için ne kadar ders gördüğünü ve vergi sisteminin ve halkın refahından memnun olup olmadığını soracağını söylemiş.

Hoca hepsinin cevabını ezberlemiş, ama Sultan soruları farklı bir sırada sormuş:

“Kaç yıl boyunca ders aldın?”

“Otuz beş yıl boyunca.”

“O zaman kaç yaşındasın?”

“On iki yaşındayım.”

“Bu nasıl mümkün olabilir? Ya sen ya ben aklımızı yitirmiş olmalıyız.”

“Her ikisi de, Haşmetmeap.”

“Sen az önce benim de senin gibi aklımı yitirdiğimi mi söyledin?”

“Elbette ikimiz de aklımız yitirdik, ama farklı biçimlerde, Haşmetmeap!”

Kendisini unutmuş

Nasreddin, yardım toplamak için zengin bir adamın malikânesine gitmiş.

“Efendine söyle,” demiş kapıdaki görevliye, “Nasreddin Hoca geldi ve yardım için para istiyor”.

Görevli binaya girmiş, sonra da geri dönmüş.

“Maalesef efendim evde değil,” demiş.

“O zaman efendine benden bir mesaj ilet,” demiş Nasreddin. “Hiçbir şey başlamsa bile bu tavsiyeyi ona bedavaya veriyorum. Bir dahaki sefere bir yere gittiğinde yüzünü camda bırakmasın. Biri gelip çalabilir.”

O kadar da zor değil

Hoca'nın komşusu ondan çamaşır ipi ödünç almak istemiş.

"Kusura bakma," demiş Nasreddin, "ama şu an kullanıyorum. Üzerine un serdim, kurutuyorum".

"Allah aşkına un çamaşır ipinde nasıl kurutulur?"

"Vermeye gönlün olmadığında düşündüğünden daha kolay oluyor."

Minnet borcu

Bir gün Hoca az kalsın göle düşüyormuş. Ama tanıdığı bir kişi yakınındaymış ve düşmeden onu kurtarmış. Bu olaydan sonra ne zaman Nasreddin'le karşılaşsa yaptığı şeyi ona hatırlatmış.

Bu birkaç kez tekrar ettikten sonra Nasreddin adamı alıp suyun kenarına götürmüş, sonra da kendini suya atmış. Boynuna gelen suyun içerisinden kafasını uzatıp adama bağırması: "İşte *şimdi* ıslandım, sen beni kurtarmasaydın tam böyle olacaktı. Artık beni rahat bırak!"

Sözünün arkasında

"Sen kaç yaşındasın Hoca?"

"Kırk yaşındayım."

"Hoca sana bu soruyu iki yıl önce sorduğumda da kırk yaşındaydın!"

"Elbette; gördüğün gibi her zaman sözümün arkasındayım."

Farklı bir zaman ölçüsü

Nasreddin bir gün hamama gitmiş. Kıyafetleri oldukça eski püskü olduğu için görevliler onu dikkate almamışlar, eline bir sabun ve yıpranmış bir peştamal tutuşturup göndermişler.

Hamamdan ayrılırken, Nasreddin görevlilerin her birine birer altın para vermiş. Olup bitenden şikâyet etmemiş, onlar da durumu anlayamamışlar. Ama “Acaba daha iyi muamele etseydik daha yüksek bir bahşış bırakır mıydı?” diye düşünmüşler.

Ertesi hafta Hoca tekrar gelmiş. Tabii bu kez ona krallar gibi muamele etmişler. Ona masajlar yapmışlar, kokular sürmüşler ve muazzam bir itinayla davranmışlar. O ise hamamdan ayrılırken her bir görevliye en küçüğünden birer bakır sikke vermiş. “Bu,” demiş Nasreddin, “geçen seferki hizmetlerinizin karşılığı. Geçen sefer verdiğim parayı bugüne sayın.”

Adam köpeği ısırırsa o zaman haber olur

Nasreddin yaptığı uzun yürüyüşlerden birinde kasabanın dışına çıkmış. Köye girdiği zaman insanların hızla pazar yerine doğru koşturduklarını görmüş.

Yanından geçen birine ne olduğunu sormuş.

“Haberin yok mu?” demiş adam, “Adamın biri Hac için Mekke’ye gitmiş. Bu yıl orada yüz bin kişi varmış, o da gördüklerini anlatıyor.”

“Şu heyecana bakınca,” demiş Nasreddin, “Neredeyse onun Hacca gittiğini değil Haccın ona geldiğini düşünecektim”.

Ay'ı kurtarmak

Nasreddin bir kuyunun yanından geçerken içinde, durup kuyunun içine bakmak için güçlü bir istek doğmuş. Gece vaktiymiş ve suyun içine baktığında Ay'ın yansımasını görmüş.

“Hemen Ay'ı kurtarmam lazım! Yoksa hiçbir zaman küçülmeyecek ve Ramazan Ayı'nın sonu da asla gelmeyecek.”

Bir halat bulmuş, kuyunun içine atmış ve sonra aşağıya bağırarak: “Hey Ay! İpi sıkıca tut, parlamaya devam et; ben imdadına yetiştim!”

İp kuyunun içindeki bir taşla takılmış, Nasreddin de asılabildiği kadar güçlü bir şekilde ipe asılmış. İyice gerilmiş, gerilmiş ve ip nihayet taştan kurtulunca sırtüstü düşüvermiş. Orada nefes nefese kalmış bir hâlde yatarken, Ay'ın gökyüzündeki yolculuğuna devam ettiğini görmüş.

“Eh, yardımcı olabildiğime sevindim,” demiş Nasreddin. “İyi ki buradan geçiyordum, değil mi?”

Ben de anlamadım

Nasreddin Hoca yabancı birinin arka bahçesine girmiş ve eline geçirebildiği her şeyi yanında getirdiği çuvala doldurmaya başlamış.

Bahçıvan onu görmüş ve koşarak yanına gelmiş. “Burada ne yapıyorsun?”

“Güçlü bir rüzgâr beni buraya fırlattı,” demiş Nasreddin.

“Kim bu sebzeleri yerinden söktü?”

“Rüzgârda sürüklenirken kendimi durdurabilmek için sebzelere tutundum, onlar da söküldüler.”

“Peki nasıl oldu da sebzeler o çuvala girdiler?”

“Sen geldiğinde *ben* de tam bunu düşünüp şaşırıyordum.”

Kara göründü

Nasreddin'in de içinde bulunduğu gemi batmak üzereymiş. Daha önce Nasreddin, ruhlarını öteki dünya için de hazırlamaları gerektiğini söylediğinde kendisiyle dalga geçen arkadaşları şimdi dizlerinin üzerine çökmüş, yardım için yalvarıyorlarmış. Eğer yardım gelirse neler yapacaklarına dair binbir söz veriyorlarmış.

“Sakin olun arkadaşlar!” diye bağırması Nasreddin, mallarınızı öyle saçıp savurmayın hemen! Şimdiye kadar yaptığınız gibi şimdi de sadece gözünüzün gördüğüne odaklanın. Bana güvenin, kara göründü!”

Bir insan ne kadar aptal olabilir?

Hoca ortak buğday deposunda komşularının çömleğinden kendi çömleğine buğday boşaltırken yakalanmış. Tutup hâkim karşısına çıkarmışlar.

Nasreddin Hoca “Ben aptal biriyim, komşularımın buğdayını kendi buğdayımdan ayırt edemiyorum,” diye savunma yapmış.

“O zaman neden kendi çömleğinden onların çömleğine buğdayları dökmedin?” diye sorgulamış hâkim.

“Eh, *kendi* buğdayımı *onların* buğdayından ayırt edebiliyorum herhalde, o kadar da aptal değilim!”

Sebeup ve sonuç

Bir gece Nasreddin karısıyla kavğaya tutuşmuş ve ona o kadar şiddetli bir şekilde bağırmış ki, kadın komşulardan birinin evine sığınmış, Nasreddin de peşinden gitmiş.

Tesadüf eseri o evde de bir düğün ziyafeti verilmekteymiş. Hem ev sahibi hem de konuklar, Nasreddin'i sakinleştirmeye çalışmış ve karı kocayı barıştırmak için neredeyse birbirileriyle yarışmışlar, çünkü yemeye ve eğlenmeye devam etmek istiyorlarmış.

Hoca karısına şöyle demiş: "Hayatım, bana hatırlat da daha sık öfkeleneyim. Bu şekilde hayat gerçekten de yaşanmaya değer *olabilir*."

Tıkamalarının bir nedeni varmış

Nasreddin çok susamış ve yol kenarında bir su oluğu gördüğünde çok mutlu olmuş, ama oluğun ağzı bir parça odunla tıkanmış hâldeymiş. Ağzını tıkaca yaklaştırdıktan sonra tıkacı olduğu yerden çekmiş. Ancak su o kadar şiddetli bir şekilde fışkırmış ki Nasreddin'i yere devirmiş.

"Yuh!" diye bağırmış Hoca. "Meğer seni bu yüzden tıkamışlar. Üstelik sen de bunca zaman hiç ders almamışsın!"

Suçlu kim?

Nasreddin Hoca ve karısı bir gün evlerine geldiklerinde evin talan edildiğini görmüşler. Taşınabilecek her şey çalınmış.

“Bu senin suçun,” demiş karısı. “Çıkmadan önce kapının kilitli olduğundan emin olman gerekirdi.”

Komşular da ona katılmış:

“Pencereleri kilitlememişsin,” demiş biri.

“Böyle olacağını tahmin edemedin mi?” demiş bir başkası.

“Kilitler sağlam değildi ama sen yine de onları yenilemedin,” demiş üçüncüsü.

“Bir dakika,” demiş Nasreddin, “buradaki tek suçlu ben olamam herhalde?”

“Başka *kimi* suçlayabiliriz?” diye bağırılmışlar.

“Hırsızları suçlamaya ne dersiniz?”

Sarığı tarif etmek

Nasreddin çok güzel ve pahalı sarığını kaybetmiş.

“Bulmaktan umudunu yitirmedin mi Hoca?” diye sormuş biri.

“Hayır, bulunacağına eminim. Etrafa haber saldım, bulana yarım gümüş para vereceğim.”

“Ama sarığın değeri bundan çok daha fazla. Bulan kişi bu kadarcık bir ödül için sarığı sana getirmez ki.”

“İşin bu kısmını çoktan düşündüm. Sarığımı olduğu gibi tarif etmedim ki, çok eski ve kirli bir sarık olduğunu duyurdum.”

Daha faydalı

Nasreddin kiraathaneye girmiş ve söylev vermeye başlamış:

“Ay, Güneş’ten daha faydalıdır!”

“Neden, Hoca?” diye sormuş biri.

“Çünkü ışığa, geceleyin gündüz duyduğumuzdan daha fazla ihtiyaç duyarız.”

Hangi yarısı benimki?

Nasreddin ve bir arkadaşı çok susamışlar ve içecek bir şeyler almak için bir yere girmişler. Sonra bir bardak sütü paylaşmaya karar vermişler.

“Sen önce kendi yarını iç,” demiş arkadaşı. “Çünkü yanımda bir miktar şeker var ama ancak yarısına yeter. Ben kendi payıma bu şekeri katıp da içeceğim.”

“Şimdi kat,” demiş Hoca. “Ben sadece kendi kısmımı içeceğim.”

“Kesinlikle olmaz. Yanımdaki şeker, ancak yarım bardak sütü tatlandırma-ya yeter.”

Nasreddin dükkân sahibinin yanına gitmiş ve kocaman bir tuz paketiyle dönmüş.

“Müjdemi isterim, dostum,” demiş. “Anlaştığımız üzere önce ben içiyorum ve ben kendi sütümü tuzlu içmek istiyorum.”

Öğrenmeyi öğrenmek

Hoca, küçük bir çocuğu kuyudan su getirmesi için göndermiş.

“Sakin testi kırmayasın!” diye bağırmış ve çocuğa bir tokat atmış.

“Hoca,” demiş biri, “çocuk daha hiçbir kabahat işlemedi, neden vuruyorsun?”

“Seni ahmak demiş,” Hoca, “testiyi kırdıktan sonra cezalandırırsam ne işe yarayacak?”

Gerçeklerle yüzleşmek

Bir gün Nasreddin hıçkırığa hıçkırığa ağlıyormuş.

Komşusu, “Ne derdin var Nasreddin?” diye sormuş.

“Bugün çok üzgünüm komşum,” diye cevap vermiş Hoca. “Çünkü karım hasta oldu.”

Komşusu şaşırılmış: “Ama ben hasta olanın eşeğin olduğunu zannediyordum.”

“Evet, aslında hasta olan eşeğim. Ama karım hasta olursa ne yapacağımı şaşırılmayayım diye kendimi yavaş yavaş bu fikre alıştıyorum.”

Tebrikler

“Beni kutlayın!” diye bağırmış Nasreddin bir komşusuna. “Baba oldum.”

“Tebrik ederim! Kız mı oğlan mı?”

“Aynen öyle! Peki sen nereden biliyorsun?”

Fazlasıyla bariz

“Elde ne varsa herkesin eşit bir şekilde paylaşması gerekir,” demiş bir filozof, kıraathanede kendisini dikkatle dinleyen bir grup insana.

“Ben bunun pek işe yarayacağını sanmıyorum,” demiş şüpheli biri.

“Peki ama hiç denedin mi?” diye sormuş idealist filozof.

“Denedim!” diye bağırmış Nasreddin. “Karıma da eşeğime de tam olarak aynı şekilde muamele ettim. Her ikisine de tam olarak istedikleri şeyleri verdim.”

“Mükemmel!” demiş filozof. “Şimdi bize elde ettiğin sonuçları anlat Hoca!”

“Elde ettiğim şey iyi bir eşek ve kötü bir eş.”

Tek başına halletmek zorunda kalmak

“Eşini kaybetmiş olabilirsin Hoca, ama ilk karını kaybettiğin zamankinden daha uzun süre yas tutmak yakışık almaz.”

“Ama hatırlarsan ben karımı kaybettiğimde köylülerin hepsi bana, ‘Sana yeni birini buluruz,’ demişti. Şimdiye kadar kimse eşeğimin yerine yenisini bulmayı teklif etmedi.”

İnsanın girdiği roller

“Birader,” demiş Nasreddin Hoca komşularından birine, “yoksul bir kişi var, borçlarını ödeyemiyor. Ben de borcunu ödemesine destek olmak için dolaşım yardım topluyorum.”

“Ne kadar asil bir hareket,” demiş komşusu ve çıkarıp bir sikke vermiş. “Kim bu kişi?”

“Benim,” demiş Nasreddin ve hızla oradan uzaklaşmış.

Birkaç hafta sonra tekrar komşusunun kapısına gelmiş.

“Yine bir borç meselesi yüzünden geldin sanırım,” demiş artık şüpheyile yaklaşan komşu.

“Doğru.”

“Dur, tahmin edeyim: Borcunu ödeyemeyen biri var ve sen de onun için yardım topluyorsun.”

“Doğru.”

“Herhalde borçlu olan kişi de sensin?”

“Bu sefer borçlu ben değilim.”

“Eh, bunu duyduğuma sevindim. Al, bu da benim katkım olsun.”

Nasreddin parayı cebine atmış.

“Bir şey daha soracağım, Hoca. Bu sefer senin insani duygularını uyandıran şey neydi?”

“Eh, şey... Bu sefer *borcu veren* kişi benim!”

Yağmurda kuru kalmak

Bir adam Nasreddin'i kendisiyle birlikte ava çıkmaya davet etmiş, ama ona verdiği at çok yavaşmış. Hoca hiçbir şey dememiş. Kısa süre içinde avcılar onu geride bırakmış ve gözden kaybolmuşlar. Ardından şiddetli bir yağmur başlamış, sığınacak hiçbir yer de yokmuş. Ava katılan herkes sıırıslıklam olmuş. Ancak Nasreddin, yağmur başladığı gibi tüm kıyafetlerini çıkarmış, katlamış ve üst üste koyup üzerlerine oturmuş. Yağmur durur durmaz da tekrar giyinip davet sahibinin evine öğle yemeğine gitmiş. Kimse Nasreddin'in nasıl olup da kuru kaldığını anlamamış. Kendi atları o kadar hızlı olmasına rağmen hiçbiri o düzlükte kendilerine sığınacak bir yer bulamamış.

"Bana verdiğin at sayesinde oldu," demiş Nasreddin.

Ertesi gün kendisine hızlı bir at verilmiş, ev sahibi ise yavaş olan atı almış. Tekrar yağmur başlamış. At o kadar yavaşmış ki ev sahibi bu kez daha da çok ıslanmış ve bir kaplumbağa hızıyla evine varmış. Nasreddin ise daha önce yaptığıının aynısını yapmış.

Eve vardığı zaman yine tamamen kuruymuş.

"Hepsi senin suçun!" diye bağırılmış ev sahibi. "Bu berbat ata bindirdin beni!"

"Eh," demiş Nasreddin, "demek ki kendini kuru tutmak için senin de emek harcaman gerekiyor".

Gerçek kanıt nerede?

Bir komşusu Nasreddin Hoca'ya gelmiş.

“Hoca, eşeğini ödünç almak istiyorum.”

“Kusura bakma,” demiş Hoca, “ama başkasına ödünç verdim”.

Kelimeler ağzından dökülür dökülmez Hoca'nın eşeği anırmış. Sesi de Hoca'nın ahırından geliyormuş.

“Ama Hoca, eşeğinin sesini duyabiliyorum, tam da şuradan geliyor!”

Nasreddin kapıyı adamın suratına kapatırken kendi kendine homurdanmış: “Benim sözüm yerine eşeğin sözüne güvenen bir adam hiçbir şeyi ödünç almayı hak etmiyor.”

Görünenin ötesi

Her cuma sabahı Nasreddin yanında çok güzel bir eşekle kasabanın pazarına iner ve eşeği satarmış.

Sattığı eşeklerin karşılığında istediği para hep düşük olurmuş; hele eşeklerin değeri ile karşılaştırınca çok çok düşük.

Bir gün, zengin bir eşek tüccarı Nasreddin'in yanına gelmiş.

“Bu işi nasıl kotarıyorsun anlamıyorum Nasreddin. Ben eşeklerimi mümkün olan en düşük fiyata satıyorum. Yardımcılarım, eşek yemini bana bedava ya versinler diye çiftçileri zorluyor. Kölelerim eşeklerime ücret almadan bakıyor. Yine de senin verdiği kadar düşük fiyatlara erişemiyorum.”

“Aslında çok basit,” demiş Nasreddin. “Sen eşeklerin yemini ve işçilerin emeğini çalıyorsun. Bense sadece eşek çalıyorum.”

Nesnellik

Nasreddin'in komşusu, kanunlarla ilgili bir meselenin yorumlanmasında fikrini almak için Nasreddin'in yanına gelmiş.

“Senin boğan benim ineğimi boynuzladı diyelim. Ben tazminat alır mıyım?”

“Kesinlikle hayır. Bir hayvanın yaptıklarından bir insan nasıl sorumlu tutulabilir?”

“Bir saniye,” demiş kurnaz köylü. “Sanırım soruyu yanlış yönde sordum. *Benim* boğam *senin* ineğini boynuzlarsa tam olarak ne olur?”

“Eh,” demiş Hoca, “bu biraz daha karmaşık bir mesele. Eski âlimlerin kitaplarına bakmam lazım. Sonuçta bu konuyla ilgili ve kararı değiştirebilecek bir sürü faktör var.”

Kimse şikâyetçi değil

Herkesin bildiği şeyleri anlatıp duran saf filozof Hamza, bir gün yine kıraathanede monoton bir sesle konuşuyormuş. “İnsanlar ne garip! Hiçbir şeyden tatmin olmuyorlar. Kış gelince fazla soğuk, yaz gelince fazla sıcak; her şeyden şikâyet ediyorlar.”

Orada bulunan diğer kişiler de bilgece başlarını sallamışlar, çünkü böyle yaparlarsa onlarda da bu bilgelikten bir pay varmış gibi görüneceğini düşünüyorlarmış.

Nasreddin düşüncelerinden sıyrılıp kafasını kaldırmış: “Peki kimsenin bahardan şikâyet etmediğini fark edemediniz mi?”

Hakikatten kaçmak

Nasreddin bir gün lezzetli görünen birkaç ördeğin gölde oynadığını görmüş. Onları yakalamaya çalışmış, ama ördekler uçarak kaçmış.

O da gölün kenarına oturmuş, bir parça ekmek çıkarıp gölün suyuna bana bana yemeye başlamış.

Oradan geçen biri Hoca'ya ne yaptığını sormuş.

“Ördek çorbası içiyorum,” demiş Hoca.

Sen de haklısın!

Hoca'yı hâkim yapmışlar. Katıldığı duruşma esnasında şikâyetçi taraf o kadar ikna edici argümanlar sunmuş ki, Hoca “Haklısın!” diye haykırmış.

Mahkeme kâtibi, acele karar vermesin diye Hoca'ya yalvarmış, çünkü daha müdafiyi dinlememiş bile.

Nasreddin bu kez de müdafinin konuşmasından o kadar etkilenmiş ki, adam kanıtlarını sunmayı bitirir bitirmez, “Haklısın!” diye haykırmış.

Mahkeme kâtibi “Sayın Hâkim, *ikisi birden* haklı olamaz,” diyerek buna karşı çıkmış.

“Sen de haklısın!” demiş Nasreddin.

Bakıyorum O sensin!

Nasreddin pazar yerinde durmuş, kendini kaptırmış bir şekilde bir kaside söylüyormuş:

“Ey Sevgili!

Tüm batını varlığım Sen’inle kaplandı

Gözlerim neye değerse değsin, sonunda

Bakıyorum O Sensin!”

Oradaki bir şakacı bağırması:

“Ya gözlerin bir aptala değerse?”

Hoca hiç es vermeden, sanki bir nakaratı tekrarlıyormuşçasına devam etmiş:

“Bakıyorum o *sensin!*”

Satılık merdiven

Nasreddin bir bahçe duvarına tırmanmış, sonra da ardındaki bahçeye geçmek için merdiveni çekmiş. Bahçe sahibi onu yakalamış ve orada ne yaptığını sormuş.

“Şey... Merdivenimi satıyorum!” diye uydurmuş Nasreddin.

“Ahmak!” demiş mülk sahibi. “İnsanların bahçesinde merdiven mi satılır!”

“Asıl sen ahmaksın,” demiş Nasreddin. “Çünkü bir merdiven her zaman her yerde satılabilir ve sen bunu bilmiyorsun.”

Develer neden uçmaz?

“Gün geçtikçe,” demiş Nasreddin karısına, “doğanın bazı şeyleri nasıl düzenlediğine daha da şaşırıyorum. Dünyada öyle bir düzen var ki, sanki her şey insanlara fayda verecek şekilde planlanmış.”

Karısı bir örnek vermesini istemiş.

“Mesela, develerin kanatlarının olmaması, tamamen Allah’ın bir lütfü.”

“Bunun bize ne faydası var?”

“Anlamadın mı? Eğer develerin kanatları olsaydı evlerimizin tepesine konmaya kalkabilir, çatılarımızı mahvedebilirlerdi. Tabii geviş getirip ağızlarındakini etrafa tükürürken çıkartacakları sesi ve belaları söylemiyorum bile.”

Altın, cüppe ve at

“Bir işe giremiyorum,” demiş Hoca, “çünkü zaten Yüceler Yücesi’nin hizmetindeyim.”

“Bu durumda,” demiş karısı, “maaşını istesen iyi olur, çünkü her işverenin işçisine ödeme yapması gerekir.”

Çok haklı, diye düşünmüş Nasreddin.

“Şimdiye kadar bir ücret almıyordum, çünkü hiç istememiştim,” demiş sonra.

“O zaman gidip istersen iyi olur.”

Nasreddin bahçeye çıkmış, dizlerinin üzerine çökmüş ve “Ey Allah’ım, lütfen bana yüz altın sikke gönder. Şimdiye kadarki hizmetlerimin karşılığı en azından bu kadar eder,” diye yakarmış.

Tefeci olan komşusu, Nasreddin’i duymuş ve ona bir şaka yapmaya karar vermiş. İçinde yüz altın sikke olan bir keseyi almış ve pencereden aşağı atmış.

Nasreddin vakarla yerinden doğrulmuş ve parayı karısına götürmüş. “Ben de artık evliyadım,” demiş. “İşte şimdiye kadarki hizmetlerimin karşılığı.”

Karısı bundan çok etkilenmiş.

Nasreddin’in evine ardı ardına yiyecek, giyecek ve mobilya taşıyan insanların girdiğini gören komşusu durumdan şüphelenmiş ve parasını geri istemeye gitmiş.

“Allah’tan istediğim şeyi duydun, şimdi de sanki para seninmiş gibi davranıyorsun,” demiş Nasreddin. “O parayı sana asla vermem.”

Komşusu Nasreddin’i, bu işi Kadı’ya taşımakla tehdit etmiş.

“Oraya gidemem,” demiş Nasreddin. “Ne doğru düzgün bir kıyafetim ne de bir atım var. Eğer bu şekilde Kadı’nın karşısına çıkarsak sırf görünüşüm yüzünden Kadı bana karşı önyargılı olacaktır.”

Komşusu kendi cüppesini çıkarıp Nasreddin’e vermiş, üstüne onu kendi atına oturtmuş ve Kadı’yı görmeye gitmişler.

Önce şikâyetçi komşu meramını anlatmış.

“Senin savunman nedir?” diye sormuş Kadı Nasreddin’e.

“Komşum aklını yitirmiş durumda.”

“Kantın nedir Hoca?”

“Kendi ağzından çıkanlardan başka kanıtı ihtiyacım var mı? Her şeyin ona

ait olduğunu sanıyor. Eğer sorarsanız sadece altınların değil üstünde buraya geldiğim atımın da, hattâ üstümdeki bu cüppenin de kendisine ait olduğunu iddia eder.”

“Ama zaten *benimler!*” diye bağırmış komşu.

Dava bu şekilde düşmüş.

Ona zaman ver

Nasreddin kiraathanenin sekisinde oturmayı severmiş. Bir gün küçük bir oğlan çocuğu yanından geçerken Hoca'nın sarığını kafasından dűşürműş. Hoca umursamamış.

Birkaç gün üst üste aynı Şey tekrarlanmış. Hoca'nın yaptığı tek Şey sarığını yerden alıp tekrar kafasına yerleştirmekmiş.

Biri Nasreddin'e "ocuk kűuk, neden onu yakalayıp cezalandırmıyorsun ya da bunu bařkasından istemiyorsun?" diye sormuř.

"Bu iřler bűyle olmaz," demiř Nasreddin.

Bunun izerinden çok geçmeden bir gün Nasreddin kiraathaneye biraz geç kalmıř. Oraya vardıđında, her zaman oturduđu yerde sert gűrűnűmlű bir askerin oturduđunu gűrműş. O esnada kűuk ocuk tekrar ortaya çıkmıř. Alıřkanlıkla bu kez de askerin Őapkasını kafasından dűřűrműş. Asker tek bir kelime bile etmeden yerinden kalkmıř, kılıcını çekmiř ve çocuđun kafasını uurmuř. Sonra da tekrar yerine oturmuř.

"Ne demek istediğimi Şimdi anladın mı?" demiş Nasreddin, hiçbir Şey yapmamasını sorgulayan arkadaşına.

Yogi, Rahip ve Sufî

Nasreddin üzerine bir sufî cüppesi geçirmiş ve dinî amaçlı bir yolculuğa çıkmaya kadar vermiş. Yolu üstünde bir rahip ve bir yogiyle karşılaşmış ve hep birlikte yolculuk etmeye karar vermişler. Bir köye vardıklarında, diğerleri kendi ibadetleriyle meşgulken ondan sadaka toplamasını istemişler. Nasreddin bir miktar para toplamış ve topladığı parayla helva almış.

Helvayı bölüşüp yemeyi teklif etmiş, ama diğerleri henüz yeterince acıkmadıkları için bunu akşama ertelemek istemişler. Sonra yollarına devam etmişler. Akşam olduğunda Nasreddin ilk porsiyonu yemek istemiş, “Çünkü yemeği ben getirdim,” demiş. Diğerleri karşı çıkmışlar: Rahip kendisinin düzgün bir hiyerarşik yapıyı temsil ettiğini ve bu yüzden seçim hakkının onda olması gerektiğini söylemiş; yogi ise yalnızca üç günde bir yemek yediğini, bu yüzden kendisinin daha fazla yemesi gerektiğini söylemiş.

Sonunda uyumaya karar vermişler ve uyanınca en iyi rüyayı anlatan kişinin ilk seçim hakkına sahip olmasında karar kılmışlar.

Sabah olunca rahip şöyle demiş: “Ben rüyamda dinimin kurucusunu gördüm, bana hayırdua etti ve benim eşsiz derecede mübarek biri olduğumu söyledi.”

Diğerleri bundan çok etkilenmiş, ama yogi şunları söylemiş: “Ben rüyamda Nirvana’ya çıktığımı gördüm ve tamamen hiçlik tarafından yutuldum.”

Hoca’ya dönmüşler. “Ben rüyamda sufî mürşit Hızır’ı gördüm, ki kendisi yalnızca en kutsanmış kişilerin rüyasına girer.

Bana dedi ki: ‘Nasreddin, helvayı ye – hem de hemen!’ Eh, takdir edersiniz ki ben de itaat etmek zorunda kaldım.”

Aklında tutmak

“Aklımda” isimli bir oyun vardır ve neredeyse hiçbir şey bu oyun kadar büyük bir sıkıntıya neden olmamıştır. En ufak bir şeyi bile belirli bir zaman boyunca akılda tutmanın ne kadar zor olduğunu gösterir.

“Aklımda” oyunu iki kişi tarafından oynanır. Oyun başladığı noktadan itibaren ne zaman biri diğerine bir şey verse, nesneyi alan kişinin alırken “Aklımda” demesi gerekir.

Bu şartlar altında, diğerinden bir şey alırken “Aklımda” demeyi unutan ilk kişi oyunu kaybeder ve bir bedel öder.

Nasreddin ve karısı bir “Aklımda” düellosuna girişmişler. İkisi de başa baş gidiyormuş ve artık birbirilerine bir şeyler alıp vermekten ikisi de akıllarını yitirmek üzereymiş. Bu oyuna artık daha fazla dayanamaz hâle gelmişler. Hoca bir plan yapmış. Mekke’ye doğru Hac yolculuğuna çıkmış.

Birkaç ay sonra geri döndüğünde, tekrar bir araya gelmelerinin heyecanı ile oyunu kazanacağını düşünerek karısına bir hediye getirmiş. Karısı onu evlerinin kapısında karşılamış.

Kollarında sarmalanmış bir şey taşıyormuş. “Elindeki her neyse ondan almayacağım,” demiş Hoca. Ama, aralarında birkaç adım kalmışken karısı “Bu da, yeni oğlumuz,” demiş.

Hissettiği mutlulukla aklı başından giden Hoca bebeği kollarına almış – ama “Aklımda” demeyi unutmuş.

Filozofları çürütmek

Bir grup filozof bir araya gelmiş. Grup hâlinde bir ülkeden diğerine giderek yerel bilgilerle münazara yapıyorlarmış. Nasreddin'in kasabasına geldikleri vakit, yerel yönetici, birini yollayıp filozoflarla karşılaşsın diye Hoca'yı çağırtmış, çünkü daha önce kimi bu yabancıların karşısına çıkartsa bozguna uğruyormuş.

Nasreddin Hoca huzura çıkmış. "Önce bu filozofları tanıyan kişilerle bir konuşsan iyi olur," demiş yönetici ona. "Böylece hangi yöntemleri kullandıklarına dair bir fikir edinebilirsin."

"Böyle bir şeye hiç gerek yok," demiş Hoca. "Aksine, düşünme yöntemleri hakkında ne kadar az şey bilirsem o kadar iyi olur. Çünkü ben onların düşündüğü şekilde düşünmem, bu yüzden de onların yapmacıklıkları beni sınırlandıramaz."

Karşılaşma büyük bir salonda gerçekleşecekmış. Hem yakın hem uzak yerlerden gelen büyük bir kalabalık salonu doldurmuş.

Münazarayı başlatmak için ilk filozof öne çıkmış.

"Dünya'nın merkezi nerededir?" diye sormuş Hoca'ya.

Hoca elinde tuttuğu kalemle işaret etmiş: "Dünya'nın merkezi tam olarak eşeğimin ayağını koyduğu yerdedir."

"Bu kanıtlayabilir misin?"

"Ne münasebet, gidin bir mezura alın ve tersini kanıtlayın."

İkinci filozof sormuş: "Gökyüzünde kaç yıldız vardır?"

Nasreddin hemen karşılık vermiş: "Eşeğimin kürkündeki kıl sayısı kadar yıldız vardır. Bana inanmayan herkes her ikisini de sayıp karşılaştırma özgürlüğüne sahiptir."

Üçüncü filozof sormuş: "İnsan idrakinin kaç farklı yolu vardır?"

"Bu hiç de zor değilmiş," demiş Nasreddin. "Senin sakalında kaç tane kıl varsa o kadar farklı yolu vardır. Eğer istersen sakalındaki kılları teker teker yolarak sana gösterebilirim."

"Ayrıca," diye devam etmiş, "benim eşeğimin kuyruğunda da tam olarak aynı miktarda kıl vardır".

Filozoflar bir araya gelip bir istişare yapmışlar ve kuramsal spekülasyonlarının herhangi bir mantıksal ya da niceliksel kanıttan yoksun olduğunu fark etmişler. Hep birlikte Nasreddin'in talebeleri olmuşlar.

Bir soru daha sor

“Bu konuda tecrübe sahibi olmayanların genel görüşüne göre,” diye düşünmüş Nasreddin, yolda yürürken, “dervişler meczup kişiler. Halbuki bilgelere göre, onlar dünyanın gerçek efendileri. Emin olmak için bir dervişi ve kendimi sınamak istiyorum” .

Sonra, tıpkı bir Akldan dervişi gibi giyinmiş kendisine doğru yürüyen uzun birini görmüş. Bu dervişler nadir görülen düzeyde aydınlanmış kişiler olarak bilinirlermiş.

“Ey dost,” demiş Hoca, “ben senin zihinsel güçlerini ve kendi akıl sağlığımı sınamak için bir deney yapmak istiyorum”.

“Devam et,” demiş Akldan.

Nasreddin aniden koluyla bir uzanma hareketi yapmış ve yumruğunu kapamış. “Elimde ne var?” diye sormuş.

“Bir at, bir at arabası ve bir de sürücü,” demiş Akldan hemen.

“Ama bu gerçek bir sınav sayılmaz,” demiş Nasreddin asabi bir tavırla. “Çünkü beni onları elime alırken gördün.”

Ödül

Nasreddin, Kral'a güzel haberler getirmiş. Ancak Kral'ın karşısına çok sıkıntılı bir süreçten sonra çıkabilmiş. Oysa kurallara göre teorik olarak tebaadan herkesin Saray'a hemen erişebilme hakkı varmış.

Kral duyduğu haberlerden memnun kalmış. "Ne ödül istiyorsun, sen seç," demiş.

"Elli kırbaç," demiş Nasreddin.

Kral'ın kafası karışmış, ama Nasreddin'e elli kırbaç atılmasını emretmiş.

Yirmi beş kırbaç atıldıktan sonra Nasreddin "Durun!" diye bağırarak.

"Şimdi," demiş, "ortağımı getirin ve ödülün kalan kısmını ona verin. Haşmetmeap, teşrifatçınız size getirdiğim müjdenin sonucunda elime ne geçerse geçsin yarısını ona vereceğime dair bana yemin ettirmeden sizi görmeme izin vermemişti."

Öğrenmenin yüksek bedeli

Nasreddin yeni bir şeyler öğrenmenin faydalı olacağına karar vermiş.

Usta bir müzisyeni ziyaret etmeye gitmiş. "Ud çalmayı öğretmek için ne kadar ücret istiyorsun?"

"İlk ay için üç gümüş sikke, sonrasında ise her ay bir gümüş sikke."

"Mükemmel," demiş Nasreddin, "ben ikinci aydan başlamak istiyorum".

Manevi öğretmen

Çok uzaklardaki bir Doğu ülkesi olan Eşşark'tan gelen yaşlı mı yaşlı bir âlim Nasreddin'in köyüne varmış. Felsefi yorumlamaları o kadar çapraşık ama aynı zamanda o kadar cazipmiş ki, kıraathanenin her zamanki sakinleri onun belki de yaşamın gizemlerini çözebileceğine ikna olmuşlar.

Nasreddin bir süre bu âlimi dinlemiş. Sonra şöyle demiş: "Benim de senin yolculukların esnasında edindiğin deneyimlere benzer şeyler yaşamışlığım var. Ben de senin gibi gezgin bir öğretmenim."

Araya girmesinden biraz rahatsız olan yaşlı âlim, "Söyleyecek bir şeyin varsa söyle," demiş.

"Ah evet, var," demiş Hoca. Sonra devam etmiş:

"Örneğin, çıktığım bir yolculuk esnasında yolum Kürdistan'a düşmüştü. Nereye gittiysem beni çok güzel ağırladılar. Farklı farklı dergâhlarda kaldım, orada dervişler beni can kulağıyla dinlediler. Kervansaraylarda ağırladılar, kıraathanelerde bedava yemek verdiler. Her yerde insanlar benden çok etkileniyordu."

Yaşlı keşiş Hoca'nın kişisel hikâyesine böyle dalması karşısında giderek sabırsızlanıyormuş. "Hiç kimse, hiçbir zaman söylediğin hiçbir şeye karşı çıkmadı mı?" diye sormuş huysuzca.

"Çıkmaz mı," demiş Nasreddin. "Bir seferinde beni dövüp bir kazığa bağlamış ve kasabanın dışına atmışlardı."

"Neden böyle bir şey yaptılar?"

"Eh, anlaşılabilir ortamda Türkçeyi anlayan birileri varmış, ki ben de derslerimi hep Türkçe veririm."

"Peki seni hoşça karşılayan insanlar?"

"Onların hepsi Kürt'tü, kendi dillerinde konuşuyorlardı. *Onların* arasında kalsaydım başım belaya girmezdi."

Sıcak orba, soğuk eller

Nasreddin'in çok bilge olduğunu duyan biri, onu gormek için bir yolculuğa çıkmaya karar vermiş. "Bu kadar bilge birinden bir şeyler öğrenebilirim," diye dşnmiş. "Meczupluğunda bir yöntem olması lazım, tek yapmam gereken şey, değişmeyen noktayı bulup çıkmak. Ne de olsa uzun suredir bu konuda çalışıyorum ve pek çok metafizik okulunu ziyaret ettim. Bu sayede muhakeme yürütebilir ve diğerlerinin nerede başarisız olduğunu anlayabilirim."

Sonra uzun ve yorucu bir yolculuğa çıkmış ve Nasreddin'in bir dağın kenarına konmuş ufak evine ulaşmış.

Pencereden baktığında Nasreddin'in cılız bir ateşin yanında dertop olmuş şekilde oturduğunu ve ovuşturduğu ellerine nefesini üflediğini gormuş. İçeri kabul edildiğinde hemen Hoca'ya ne yaptığını sormuş.

"Nefesimle ellerimi ısıtıyordum," demiş Nasreddin. Bundan sonra iki taraf da konuşmamış. Arayıcı, Nasreddin'in tenezzül edip de bilgeliğinden bir şeyler paylaşıp paylaşmayacağını dşnyormuş.

O esnada Nasreddin'in karısı iki kse et suyu getirmiş. Nasreddin hemen çorbanın üstüne doğru üflemeye başlamış. "şimdi bir şeyler öğrenebilirim," demiş Arayıcı kendi kendine. "Ne yapıyorsunuz, Hocam?"

"orbamı nefesimle soğutmak için üzerine üflüyorum," demiş Hoca.

"Bu adam belli ki bir sahtekr ve muhtemelen bir yalancı," demiş ziyaretçi kendi kendine. "Gya önce nefesiyle ısıtıyordu, şimdi ise soğutuyor. Bu adamın bana söylediği bir şeye nasıl inanabilirim ki?"

Sonra da gitmiş.

"En azından zamanımı boşa harcamadım," demiş kendi kendine, dağ yolundan aşağı inerken. "Nasreddin'in bir ğretmen olmadığını öğrenmiş oldum."

Kürtçesi

Bir adamın Kürtçe öğrenmek istediğini duyan Nasreddin, ona öğretmeyi teklif etmiş. Nasreddin'in kendisi de yalnızca birkaç kelime Kürtçe biliyormuş.

"İlk öğreneceğimiz kelime 'sıcak çorba,'" demiş Hoca. "Kürtçede buna, aş denir."

"Tam anlamadım Hoca. O zaman 'soğuk çorba'ya ne denir?"

"'Soğuk çorba' diye bir şey yok. Kürtler çorbalarını hep sıcak sever."

Bilim

Bir bilim insanı ve bir mantıkçı Nasreddin'le tanışmış ve yol boyunca yürürken bir yandan da onunla münakaşaya tutuşmuşlar. Nasreddin bayağı basıkı altında kalmış ve bunalmış. Bilim insanı şöyle demiş: "Ben bir şeyin var olduğunu, o şeyin varlığını deneyerek kanıtlamadığım ya da o şeyi kendi gözlerimle görmediğim sürece kabul edemem." Mantıkçı şöyle demiş: "Ben bir şeyi teorik olarak incelemeden önce o şeyi yapmaya girişemem."

Nasreddin aniden durmuş, diz çökmüş ve yolun kenarındaki göle bir şeyler dökmeye başlamış.

"Ne yapıyorsun?" diye sormuş ikisi birlikte.

"Süte bir miktar yoğurt katınca yoğurdun çoğaldığını biliyorsunuzdur. İşte ben de şimdi suya yoğurt katıyorum."

"Ama yoğurt böyle yapılmaz ki!

"Biliyorum, biliyorum... Ama ya tutarsa?"

Soru, cevaptır

“Neden sana sorulan soruları her zaman başka bir soruyla cevaplıyorsun Hoca?”

“Öyle mi yapıyorum?”

Hepimiz aynısını yapmıyor muyuz?

Bir gün Nasreddin eşegini oraya buraya dört nala koşturup duruyormuş.

Biri “Nereye gidiyorsun Hoca?” diye sormuş.

Hoca da “Eşegimi arıyorum,” diye cevap vermiş.

Hakikatin değeri

“Eğer hakikate ulaşmak istiyorsanız,” demiş Hoca, öğretilerini duymaya gelen bir grup Arayıcı’ya, “karşılığını ödemeniz gerekir”.

“Ama neden hakikat gibi bir şey için ödeme yapmamız gereksin ki?” diye sormuş içlerinden biri.

“Hiç fark etmediniz mi,” demiş Nasreddin, “bir şey ne kadar az bulunuyorsa o kadar pahalıdır”.

Şansa bırakmamak

Bir ilahiyatçı hasta düşmüş. Nasreddin'in bir gizemci olduğunu duymuş ve yarı hezeyanlı bir şekilde yatarken kendisini belki de gizemcilerden bir şeyler öğrenebileceğine ikna etmiş. Hoca'yı getirmeleri için birilerini göndermiş.

"Bana öteki dünyaya geçişimi kolaylaştıracak bir dua söyle Hoca," demiş. "Duyduğuma göre diğer boyutlarla iletişim kurabilmekle nam salmışsın."

"Memnuniyetle," demiş Nasreddin. "İşte duan: 'Allah'ım bana yardım et, ey Şeytan bana yardım et!'"

Ne kadar hasta olduğunu unutan ve duyduklarına inanamayan ilahiyatçı, yatağında sıçrayıp dimdik oturmuş.

"Hoca, sen aklını mı yitirdin?"

"Hiç de yitirmedim sevgili dostum. Senin konumundaki bir insanın risk alma lüksü yoktur. Senin gibi biri iki alternatif gördü mü, ikisinin de işe yaramasını sağlamalıdır."

Tahmin et bakalım

Bir şakacı yolda Nasreddin'le karşılaşmış. Cebinde bir tane yumurta varmış. "Söylesene Hoca, tahmin oyunlarında iyi misindir?"

"Fena değilimdir," demiş Nasreddin.

"Peki o zaman, söyle bakalım cebimde ne var?"

"Bir ipucu ver."

"Şekli yumurtaya benziyor, içinin rengi sarı ve beyaz ve görünümü de yumurtaya benziyor."

"Bir tür kek olmalı," demiş Nasreddin.

Tüccar

Zengin bir tüccar, Nasreddin'in köyünde birkaç gün geçirmiş. Çok cimri biri olmasına karşın insanlar ona karşı saygılıymış.

Nasreddin birine sormuş: "Neden her yanından geçişinde ona selam veriyorsun? Sana bahşış falan vermeyecek."

"Anlamıyorsun, o bir tüccar. Bu önemli bir şey, değil mi? Ayrıca günün birinde bize bir şeyler verebilir."

Ziyaretçi ayrıldıktan bir hafta sonra Nasreddin pazara inmiş. Bir pazarcıdan bir düzine karpuz almış, sonra gidip başka birine satmış. Bu alışveriş esnasında zarar etmiş. Sonra aynı şeyi başka bir şeyle tekrar yapmış. Neredeyse tüm pazarcıları bu şekilde dolaştıktan sonra kıraathaneye gidip tasasız bir tavırla üzerinde krema köpüğü olan, kakule aromalı, pahalı bir pembe çay sipariş etmiş.

Kıraathane yavaş yavaş insanlarla dolmaya başlamış, hepsi de Nasreddin'e ne olduğunu öğrenmek istiyormuş. Biri sormuş: "Hoca, neden birilerinden bir şeyler alıp sonra fiyatlarına dikkat etmeden tekrar satıyorsun?"

"Bana soru sormaya nasıl cüret edersin!" diye kükremiş Hoca. "Ben bir tüccarım. Bu önemli bir şey, değil mi? Ve günün birinde size bir şeyler verebilirim."

Kendinizi kaptırmayın

Nasreddin eşegini sakın sakın sürerken eşegi birden şaha kalkmış ve onu üzerinden atmış. Orada bulunan bir grup küçük çocuk etraflarını sarmış ve katıla katıla gülmeye başlamışlar.

Onlar gözlerinden gelen yaşları silerken Nasreddin de ayağa kalkmış, hiçbir şey olmamış gibi sarığını düzeltmiş.

“Neye gülüyorsunuz siz bakalım?”

“Hoca,” demiş çocuklar, bir yandan gördükleri şeyi hatırladıkça kıkırdıyorlarmış, “gerçekten çok komik bir görüntüydü! Eşeginden nasıl düştüğünü gördük, ona gülüyoruz.”

Nasreddin “Düşmek için bir sebebim olma ihtimalini hesaba katmıyorsunuz ama,” demiş.

Tavuklar

Neredeyse kimse Nasreddin'i anlayamıyormuş, çünkü bazen bir yenilgi-den bir zafer çıkarırmış, bazen sakarlığı yüzünden işler çığrından çıkarmış. Ama, onun diğer insanlardan farklı bir boyutta yaşadığına dair bazı söylentiler mevcutmuş ve bir gün genç bir adam onu izlemeye ve nasıl olup da hayatta kaldığını görmeye, ondan bir şeyler öğrenip öğrenemeyeceğini anlamaya karar vermiş.

Nasreddin'i nehir kıyısına kadar takip etmiş ve bir ağacın altına oturduğunu görmüş. Hoca aniden elini uzatmış ve elinde bir kek belirivermiş, o da keki yemiş. Bunu üst üste üç kez yapmış. Sonra tekrar elini uzatmış, elinde bir bardak belirmiş ve bardaktan bir şey içmiş.

Kendini tutamayan genç aceleyle Nasreddin'in yanına gitmiş ve onu yakalamış. "Bana bu muhteşem şeyleri nasıl yaptığını anlat, karşılığında ne istersen yaparım," demiş.

"Anlatacağım," demiş Nasreddin. "Ama önce doğru zihin yapısına ulaşman lazım. Sonrasında zaman ve mekânın bir anlamı kalmayacak, o zaman Sultan'ın teşrifatçısına ulaşip sana şekerleme vermesini isteyebilirsin. Yalnız tek bir şartım var."

"Kabul ediyorum!" diye bağırması genç adam.

"Benim yolumu takip edeceksin."

"Bana yolunu anlat."

"Sana tek bir seferde yalnızca tek bir şey söyleyebilirim. Kolay olanı mı istersin, zor olanı mı?"

"Zor olanı isterim."

"İşte bu senin ilk hatan. Kolay olanla başlaman gerekirdi. Ama seçimini yaptığın için artık kolayla başlayamazsın. Zor olan şu: Bahçedeki çitlerde bir delik aç, böylece tavukların gidip komşunun bahçesinde karnını doyursun. Bu delik onlar için yeterli büyüklükte olsun ama aynı zamanda komşunun tavuklarının senin bahçene girip beslenmesine izin vermeyecek kadar küçük olsun."

Genç adam bu işi kotarmayı bir türlü başaramamış, bu yüzden hiçbir zaman Nasreddin'in talebesi olmamış. Ama Nasreddin'in yapabildiği şeyleri insanlara anlattığında, insanlar onun deli olduğunu düşünmüşler. "Bu da iyi bir başlangıç," demiş Nasreddin. "Bir gün kendine bir öğretmen bulacaksın."

Namaz uykudan hayırlıdır

Nasreddin Hoca minareden ezan okuduktan sonra hemen aşağı inmiş ve camiden koşarak uzaklaşmaya başlamış.

Biri arkasından bağırması: “Nereye gidiyorsun Hoca?”

Hoca geriye doğru bağırması: “Şimdiye kadar hiç bu kadar güçlü ezan okumamıştım. Ne kadar uzaktan duyulabildiğini anlamak için gidebildiğim kadar uzağa gidiyorum.”

Ne olacak

Bir çiftçi, Nasreddin’e zeytin ağaçlarının o sene meyve verip vermeyeceğini sormuş.

“Verecekler,” demiş Nasreddin.

“Nereden biliyorsun?”

“Biliyorum işte, o kadar.”

Daha sonra aynı adam Nasreddin’i deniz kıyısında eşeğiyle aşağı yukarı do-laşıp denizin sürüklediği odun parçası var mı diye aranırken görmüş.

“Burada hiç odun yok Hoca, ben baktım,” diye seslenmiş.

Saatler sonra aynı adam Nasreddin’i yorgun argın ve hiç odun bulamamış bir şekilde evine doğru giderken görmüş.

“Sen güçlü bir idrake sahip bir insansın, zeytin ağaçlarının meyve verip vermeyeceğini bile anlayabiliyorsun. Nasıl oluyor da deniz kıyısında odun olup olmayacağını bilemiyorsun?”

“Neyin olması *gerektiğini* biliyorum,” demiş Nasreddin. “Ama neyin *olabileceğini* bilmiyorum.”

Mantıkçı

Nasreddin bir köye girmiş ve pazar yerinin ortasında bir sandalyenin üzerine çıkmış.

Etrafında bir kalabalık birikince konuşmuş: “Ey ahali! Şunu bilin ki, buradaki hava ile benim köyümdeki hava birbirine benzerdir.”

“Neden böyle düşünüyorsun?” diye bağırmış biri.

“Çünkü buradayken gördüğüm yıldızların sayısı ile oradayken gördüğüm yıldızların sayısı aynı.”

Bir daha kandıramazsın

Bir kişi Nasreddin'den bir miktar borç para istemiş. Hoca, adamın parayı geri vermeyeceğini düşünmüş, ama yine de parayı vermiş.

Borcu alan kişi onu şaşırtarak ödünç aldığı parayı kısa süre içerisinde geri getirmiş. Nasreddin oturup bu konu hakkında uzun uzun düşünmüş.

Bir süre sonra aynı kişi tekrar gelip daha fazla miktarda borç istemiş. “Daha önce senden aldığım parayı hemen getirmiştin, o yüzden artık bana güvenebilirsin,” demiş.

“Bu sefer olmaz, seni hinoğluhin!” diye kükremiş Nasreddin. “Geçen sefer sana verdiğim parayı getirmeyeceğini düşündüğümde beni kandırdın. Sana ikinci kez aynı şansı vermeyeceğim!”

Müjdem i isterim

Doğu'da güzel haber getiren insanlar her zaman ödüllendirilirler ve bu çok önemli bir gelenek olarak görülür ve kimse bunu bozmaz.

Nasreddin Hoca'nın bir oğlu olmuş ve Hoca bundan o kadar mutlu olmuş ki, pazar yerine varıp bağırma ya başlamış: "Toplanın, toplanın! Müjdem i isterim!"

"Ne oldu Hoca?"

Nasreddin herkes toplanana kadar beklemiş, sonra da bağır mış: "Ey ahali! Hepiniz getirdiğim güzel haberler için hediyesini hazırlasın, her birinize güzel haberlerim var! Müjdem i isterim! Hoca'nıza sağlıklı bir oğul bahşedildi!"

Ayağına pislemek

Nasreddin Hoca sık sık mezarlıklarda dolaşır, yaşam ve ölüm hakkında tefekkür eder mış. Bir gün yine böyle dolaşırken mezarlardan birinin yanına çömelmiş vahş i görünümlü bir köpek görmüş.

Mezarın bu şekilde kirletilmesine çok kız mış ve bir sopa alıp köpeğe doğru sallamış. Ama köpek hırlamış ve Hoca'ya doğru fırlayacak mış gibi bir pozisyon almış.

Hoca, riske girmekten hoşlanan biri değilmiş, eğer tehlikeden kaçabiliyorsa kaçmayı tercih eder mış. "Lütfen rahatsız olma, oturmaya devam et," demiş köpeğe sakinleşt irici bir sesle. "Burada ölü bir adamın ayağının dibinde oturduğ un sürece sorun yok."

Gerçek gerçektir

Hoca kadı olarak göreve başladığında zor bir sorunla karşı karşıya kalmış. Bir saldırı vakasında, şikâyetçi sanığın kendisini kulağından ısırıldığını söylemiş. Sanık ise şikâyetçinin kendi kulağını kendisinin ısırıldığını savunmuş.

“Burada belli ki ifadeler arasında bir ihtilaf söz konusu ve hiçbir tanığımız da yok,” demiş Hoca. “Bunu çözenin yalnızca bir yolu var. Bu yüzden mahkemeyi yarım saat sonrasına erteliyorum.”

Mahkeme salonunun yanındaki bir odaya girmiş ve orada kendi kulağını ısırmaya çalışmış durmuş. Isırmayı her denediğinde dengesini kaybedip düşmüş, kafasını yaralamış.

Mahkeme tekrar toplandığında Hoca şöyle demiş: “Şikâyetçinin kafasını inceleyin. Eğer yara bere içerisindeyse kendi kulağını ısırıldı demektir, o zaman sanığı haklı bulacağım. Eğer hiçbir yara bere yoksa, diğer adam onun kulağını ısırıldı demektir ki bu durumda suçlu odur.”

Yanında götüremezsin

Nasreddin, küçük olsa da bir parça idrak gördüğü bir komşusuna, “Sana metafizik eğitimi vermek isterim,” demiş.

“Çok memnun olurum,” demiş komşusu. “İstedığın zaman evime gel de anlat bana.”

Nasreddin bu adamın, mistik bilginin tamamen kelimelerle aktarılacağını düşündüğünü anlamış. Başka bir şey söylememiş.

Birkaç gün geçtikten sonra komşusu evinin çatısından Hoca’yı çağırmış. “Nasreddin, gelip ocağımdaki ateşi üfleme yardım eder misin? Ateş sönmek üzere.”

“Elbette,” demiş Nasreddin. “Nefesim hizmetindedir. Buraya gel ve istediğin kadarını alıp götür.”

Benim işim değil

Nasreddin'in eşegi çalınmış.

Hemen polise gitmiş.

“Hoca,” demiş polis amiri. “Bu ciddi bir mesele. Eşegini bulabilmek için elimizden geleni yapacağız. Sonuçta sen ünlü biri sayılırsın. Şimdi en başa dön ve bana neler olup bittiğini anlat.”

“Eh, eşeğim çalındığı sırada orada olmadığımı göre sana pek bir şey anlatmam mümkün değil, değil mi?” demiş Nasreddin. “Ayrıca, olup biteni bilmek benim işim değil.”

Göründüğü kadar kolay değil

Dul bir kadın Hoca'nın yönettiği mahkemeye gelmiş ve şöyle demiş: "Ben çok yoksul bir kadını. Oğlum ise çok fazla şeker yiyor, hattâ şekere bağımlı olmuş hâlde. Bu şartlar altında iki yakamı bir araya getiremiyorum. Mahkeme oğluma şeker yemeyi yasaklayabilir mi? Ben kendi başıma bunu ona kabul ettiremiyorum."

"Hanımefendi," demiş Hoca. "Bu sorun göründüğü kadar basit değil. Bir hafta sonra tekrar gelin, bu meseleyi daha ayrıntılı bir şekilde inceledikten sonra karar vereceğim."

Bir hafta sonra kadının ismini yine mahkemeye başvuranlar arasında görmüş.

"Kusura bakma," demiş Nasreddin kadına sırası geldiğinde, "bu zorlu meseleyi çözmek için bir haftaya daha ihtiyacım olacak".

Sonraki iki hafta da aynı şey yaşanmış. En sonunda Nasreddin, "Mahkeme bugün kararını açıklayacak. Delikanlıyı buraya çağırın," diye duyurmuş.

Genç adam Hoca'nın karşısına çıkarılmış.

"Delikanlı!" diye kükremiş Kadı. "Günde on gramdan fazla şeker yemen yasaklandı."

Kadın Hoca'ya bol bol teşekkür etmiş ve bir soru daha sormasına izin verilmesini rica etmiş.

"Sor bakalım," demiş Nasreddin.

"Sayın Hâkim, sizin oğlanın şeker yemesini neden daha önceki duruşmalardan birinde değil de şimdi yasakladığınızı çok merak ediyorum."

"Eh," demiş Nasreddin, "önce kendimi bu alışkanlıktan kurtarmam gerekiyordu, değil mi? Bu kadar uzun sürebileceğini nereden bilebilirdim?"

Zikir

Suffilerin, özel bir içgörü geliştirme konusunda öğretmen olarak sahip oldukları muazzam şöhretten faydalanmaya karar veren bir grup hırsız, ana yol üzerinde bulunan terk edilmiş bir dergâha yerleşip sufi dervişleriymiş gibi davranmaya başlamışlar.

Nasreddin ve küçük oğlu da uzun bir yolculuğa çıkmışlar ve oradan geçiyorlarmış ki, hırsızlar arasındaki bir gözcü onları fark etmiş. Hemen çok yüksek sesler çıkararak bir ayine başlamışlar.

Yaklaştıkları vakit, Nasreddin oğluna şöyle demiş: “Yakında güneş batacak ve şurada yüksek dereceli dervişlerin yaşadığı bir dergâh var gibi duruyor. Gidip misafirperverliklerinden faydalanalım.”

Sahte dervişler onları içtenlik göstererek içeri almışlar ve hattâ Hoca’dan özel ayinlerine katılmasını rica etmişler. Bu ayinin bir parçası olarak hızla kendi etrafında dönmeleri ve bu esnada reisleri tarafından arada bir değiştirilen bazı cümleleri tekrarlamaları gerekiyormuş.

Nasreddin aralarından en iyisiyle birlikte dönmeye ve zikretmeye başlamış, neredeyse histerik bir ruh hâline varmış. O sırada “dervişlerin” reisi şöyle demeye başlamış: “Eşeğimi size veriyorum! Eşeğimi size veriyorum!”

Nasreddin de itaatkâr bir şekilde bu cümleyi tekrar tekrar söylemeye başlamış ve bilincini kaybedene kadar tempo sürekli yükselmiş.

Şafak vakti uyandığında, Nasreddin hırsızların –ve eşeğinin– gitmiş olduğunu görmüş. “Ben sana hayvana sahip çık demedim mi!” diye bağırarak oğluna.

“Evet Baba, dedin. Dervişlerden biri gelip de eşeği aldığı zaman hemen senin yanına koştum, sen ise herkesin önünde o kadar çok kez ‘Eşeğimi size veriyorum!’ diye bağırдың ki, eşeği onlara verdiğini düşündüm.”

İyi bir pazarlık

Nasreddin eŖeęinden o kadar ŖikâyetçiyymiŖ ki, sonunda eŖeęini satıp yeni-sini almaya karar vermiŖ. Pazar yerine gitmiŖ, bir mezatçı bulmuŖ ve satması için eŖeęi vermiŖ.

EŖek satılığa çıktığında Hoca orada bekliyormuŖ. “Ŗimdiki mal,” diye baęırmıŖ mezatçı, “harikulade, benzeri olmayan, çok özel bir eŖek. BeŖ altın sikkeyle açıyorum. Kim almak ister?”

“Bir eŖek için sadece beŖ altın sikke mi?” demiŖ Nasreddin etkilenerek. Sonra teklif vermeye baŖlamıŖ. Fiyat giderek yükselmiŖ, mezatçı her teklifle birlikte eŖeęin fiyatını ilan ederken, Nasreddin eŖeęi alabilmek için daha çok uğraŖmaya baŖlamıŖ. Mezat nihayetinde Nasreddin ile bir çiftçi arasındaki bir düelloya dönüŖmüŖ. Nasreddin, kırk altın sikke ödeyerek eŖeęin sahibi olmuŖ.

Mezatçının payı olarak, eŖeęin fiyatının üçte birini ödemiŖ; satıcı olarak kendi payını almıŖ; alıcı olarak da eŖeęin sahibi olmuŖ. EŖeęin ederi yirmi altın sikke civarındaymıŖ. Dolayısıyla cebinden fazla para çıkmıŖ. Ama artık, önemli özelliklere sahip bir eŖeęi varmıŖ. Meğer mezatçı eŖeęini methede methede anlatana kadar bu özelliklerin hiç farkına varmamıŖ.

“İyi bir pazarlığı asla kaçırmam,” demiŖ Nasreddin kendi kendine, elde ettiği ödülle birlikte evine yürürken.

Gerçekleşen kehanet

Bir hırsız, Nasreddin'in cüppesini çalıyormuş. Tesadüfe bakın ki tam da o anda eşeği anırmaya başlamış.

Nasreddin sevinmiş ve bağırmaya başlamış: “Muhteşem bir işaret! Güzel haberler! Bir eşek bağırdı mı ardından selamet gelir!”

Hırsız bu seslerden korkmuş ve cüppeyi bıraktığı gibi kaçmış.

Değişim

Nasreddin çocukluğundan beri sürekli “muhalif” olmakla bilinirmiş. Ailesi onun bu özelliğine o kadar alışmış ki, artık ondan ne istiyorlarsa tam tersini söylemeye başlamışlar.

On dördüncü doğum gününde Nasreddin ve babası bir eşek yükü unu pazara götürüyorlarmış. Şafak söktüğü vakit onlar da koptu kopacak bir halat köprünün üzerinden geçiyorlarmış. Ve eşeğin üzerindeki yük kaymaya başlamış.

“Çabuk ol Nasreddin,” demiş babası. “Sol taraftaki yükü yukarı çek, yoksa un gidecek.”

Nasreddin hemen eşeğin sol tarafındaki çuvalı kaldırmış. Bunun sonucunda iki taraftaki un çuvallarının dengesi bozulmuş ve çuvallar olduğu gibi aşağıda hızla akan suyun içine düşmüş.

“Seni aptal yaratık!” demiş babası. “Sen her zaman söylediklerimizin tam tersini yapmaz mısın? Sana sol taraftaki yükü kaldır demedim mi? Yani sağ taraftakini kaldırman gerekmiyor muydu?”

“Haklısın baba. Ama artık on dört yaşına geldim. Bugünden itibaren aklı başında bir yetişkin sayılırım, o yüzden ne dersen onu yapacağım.”

Bir arzunun değeri

Nasreddin'in, boynuzları birbirinden çok ayrıık olan bir mandası varmış. Her zaman o iki boynuz arasına oturmanın tıpkı bir tahta oturmak gibi olacağını hayal edermiş.

Bir gün mandası Nasreddin'in yanına oturmuş ve Nasreddin iki boynuzu arasına oturmak için güçlü bir arzu hissetmiş. Kendine hâkim olamayıp oturmuş da. Hayvan anında ayağa kalkmış ve Nasreddin'i fırlatıp atmış.

Onu yerde sersemlemiş bir şekilde yatariken bulan karısı ağlamaya başlamış.

"Gözyaşlarını boşuna harcama," demiş Hoca kendine geldiğinde. "Bu belayı başıma kendim açtım ama en azından arzumu da yerine getirdim."

Endişe edilmesi gereken zaman

Nasreddin'in eşeği kaybolmuş. Etrafta eşeğini ararken herkes ona yardım etmiş.

Biri şöyle demiş: "Hiç endişeli gözüküyorsun Nasreddin. Eşeğini hiçbir zaman bulamayabiliriz, biliyorsun değil mi?"

Nasreddin cevap vermiş: "Şuradaki tepeyi görüyor musun? Henüz kimse onun arkasına bakmadı. Eğer eşeğimi orada da bulamazsak *o zaman* gör nasıl endişe ediyorum."

Yoksa...

Nasreddin bağıra bağıra tüm köyü dolaşmış: “Ey ahali, heybemi bulamıyorum. Bulursanız iyi olur.” Sonra korkutucu bir sesle devam etmiş: “Yoksa...”

İnsanlar telaşlanıp heybeyi aramak için dört bir yana dağılmışlar. Sonunda da bulmuşlar.

Biri sormuş: “Hoca, eğer heybeni bulamasaydık ne yapacaktın?”

“Ne yapayım, gidip dükkândaki malzemelerden kendime yeni bir heybe yapacaktım.”

Çok uzun ya da çok kısa

Bir adam atının kuyruğunu kısaltmak istiyormuş. Ne kadar kısaltması gerektiğini Hoca'ya sormuş.

“Ne kadar kısaltacağın çok fark etmez,” demiş Nasreddin. “Çünkü ne yaparsan yap, insanların fikirleri daima farklılık gösterir. Hattâ kendi fikrin bile zaman içerisinde değişir. Çok uzun olurverir çok kısa...”

Yanlış zaman

“Neden bu dört yol ağzında oturuyorsun Hoca?”

“Bir gün burada bir şey olacak ve kalabalık bir grup burada toplanacak. O gün geldiğinde buraya yeterince yakın olamayabilirim. O yüzden şimdiden burada vakit geçiriyorum.”

Kaybedecek vakit yok

Nasreddin yakın bir kasabadaki randevusuna yetişmek için çırılçıplak bir hâlde koşuyormuş. İnsanlar neden böyle yaptığını sormuşlar.

Hoca, "Giyinmek için o kadar acele ettim ki kıyafetlerimi unuttum," diye cevap vermiş.

Özgecilik

Nasreddin, kendisine hediye edilen bir kumaştan sarık yapmayı defalarca denemiş, ama kumaş fazla kısa kalıyormuş. Nihayetinde kumaşı alıp pazara götürmüş ve bir mezatçıdan kendisi için satmasını istemiş.

Satış zamanı geldiğinde, mezatçı kumaşı öve öve göklere çıkarmış ve fiyat giderek yükselmiş.

"Burada durup da bana o kadar bela olan bir kumaş parçasının bu kadar övülmesini dinleyemem," diye düşünmüş Hoca. "Bu kadar değersiz bir şeyin kötü yönlerini nasıl saklayabilirim?"

Son teklifi veren adama sessizce yaklaşmış ve kulağına fısıldamış: "O kumaşı sarık yapmak için alıyorsan değmez. Boyu fazla kısa."

Belki oradan bir yol geçiyordur

Küçük çocuklar Hoca'nın terliklerini çalıp kaçmaya karar vermişler. Onu çağırıp bir ağaç göstermişler ve "Hiç kimse şu ağaca tırmanamaz," demişler.

"Sizden biri de tırmanabilir," demiş Nasreddin. "Bu iş nasıl yapılır size göstereyim." Terliklerini çıkarıp kemerine takmış ve tırmanmaya başlamış.

"Hoca," diye bağırışlar arkasından, "terliklerle ağaçta ne yapacaksın, onlara ihtiyacın yok".

Neden olduğunu bilmesede terlikleri yanına alması gerektiğini hisseden Nasreddin karşı çıkmış: "Her zaman acil durumlara hazır olmak gerek. Bir bakarsınız ağacın tepesinde bir yol bulurum."

Duyuru

Nasreddin pazar yerinin ortasında dikilmiş ve kalabalığa hitap etmeye başlamış.

"Ey ahali! Siz hiçbir zorlukla karşılaşmadan bilgi edinmek istiyor musunuz, hataya düşmeden hakikate ulaşmak, çaba göstermeden sonuç elde etmek, fedakârlık yapmadan ilerlemek?"

Kısa sürede büyük bir kalabalık toplanmış, hep birlikte bağırıyorlarmış: "Evet, evet!"

"Mükemmel!" demiş Hoca. "Sadece öğrenmek için sordum. Eğer bir gün böyle bir yol keşfedecek olursam size de söyleyeceğime emin olabilirsiniz."

Altındakiler ve üstündekiler

Dediğim dedik bir asilzade, Nasreddin'in ekip biçtiği toprakların ortakçılık hakkını Sultan'dan almış. Zabıt kâtibi kendisine hangi mahsullerde ortaklaşmak istediğini sorduğunda şöyle demiş: "Sen oraya 'toprağın üzerinde biten her şey,' yaz."

Hükmün yazılı olduğu belge ile birlikte Hoca'nın kapısına gitmiş. Ama o sene Nasreddin tarlasına turp ekmiş ve toprağın üzerinde kalan ekinlerin ederi pek de bir şey değilmiş.

Ertesi sene bu kasabalı adam yine kendi payını almak için ortaya çıkmış. Bu sefer elindeki belgede "Toprağın altındaki her türlü mahsul" yazıyormuş. Ama bu sene Hoca buğday yetiştirmiş.

Spekülatör

Nasreddin çok miktarda yumurta almış ve hepsini aldığından daha düşük bir fiyata hızlıca satmış.

Biri neden böyle bir şey yaptığını sorduğunda şöyle cevap vermiş: "Vurguncu olarak anılmamı istemezsin herhalde?"

Öküzden daha gürültülü

Nasreddin bir öküz çalmış, hayvanı öldürmüş ve derisini yüzmüş.

Öküzün sahibi bu işin peşine düşüp izini Hoca'ya kadar sürmüş ve ağlamaya ve bağırmaya başlamış.

“Sebepe sonuç ilişkisinin işleyiş şekli gerçekten de garip,” demiş Nasreddin. “Bir *hayvan* öldürdüm, ama *sahibi* sanki kendi derisini yüzüyormuşum gibi davranıyor.”

Ben başlatmadım

Nasreddin camiye gidip oturmuş. Giydiği gömlek biraz kısaymış ve arkasında oturan adam bunun yakışksız bir durum olduğunu düşünerek gömleğini biraz aşağı doğru çekmiştir.

Nasreddin de hemen önünde duran adamın gömleğini çekmiştir.

“Ne yapıyorsun?” diye sormuş önündeki adam.

“Bana sorma, arkamdaki kişiye sor – o başlattı.”

Camide

Nasreddin camide, müminlerden oluşan bir sıranın sonunda oturmuş te-fekkr ediyormuş. İçlerinden biri aniden istemsizce “Evdeki ateşi çıkmadan önce söndürdüm m acaba?” demiş.

Yanında oturan kişi şöyle demiş: “Sessizliğini bozduğun için ibadetine de haleb getirdin. şimdi her şeye baştan başlanan gerek.”

“Sen de konuştun, senin de aynı şeyi yapman gerekecek,” demiş diğer ya-
nındaki adam.

“Allah’a çok şükür,” demiş Hoca sesli bir şekilde, “ben sessizliğimi bozmadım”.

Yumurtalar

Bir grup genç, Nasreddin’in de geleceğini bildikleri bir hamama bir miktar yumurta getirmiş.

Nasreddin buhar odasına girdiğinde onlar da orada oturuyormuş ve şöyle demişler: “Hadi tavuk olduğumuzu farz edelim, bakalım yumurtlayabilecek miyiz? Yumurtlayamayan kişi herkesin hamam parasını desin.”

Nasreddin bunu kabul etmiş.

Her biri biraz gıdaktadıktan sonra arkalarından bir yumurta çıkarıp diğer-
lerine göstermiş. Sonra Nasreddin’den kendi yumurtasını göstermesini iste-
mişler.

“Bu kadar tavuğun olduğu yerde,” demiş Nasreddin, “en azından *bir tane*
horoz olması gerekir, değil mi?”

Allah verir

Bir gün, evinden bir miktar para çalındığından şikâyet eden bir adama Nasreddin, "Allah yine verir," demiş.

Adam bundan çok da emin olmadığını söylemiş.

Nasreddin adamı camiye götürmüş, yerde yuvarlanmaya ve Allah'a adamın yirmi gümüş sikkesini geri vermesi için yalvarmaya başlamış.

Onun bu hâllerinden rahatsız olan cemaat aralarında para toplamış ve parasını kaybeden adamın şaşkın bakışları altında parayı ona teslim etmişler.

"Bu dünyada işlerin tam olarak ne şekilde yürüdüğünü anlayamayabilirsin ama bu kadar somut biçimde eline verildiğinde sonuçlarını anlayacağından eminim," demiş Hoca.

Okul

Hoca'nın okulundaki çocuklardan biri şöyle sormuş: "Hangisi daha büyük bir başarı elde etmiş olur: Bir imparatorluğu fetheden bir kişi mi, fethedecek güce sahip olan ama yine de yapmayan kişi mi, yoksa fethetmeye çalışan birine engel olan kişi mi?"

"Ben böyle şeylerden anlamam," demiş Hoca. "Ama bu söylediklerinin hepsinden daha zorlu bir görev biliyorum."

"Nedir?"

"Size gerçekten her şeyi olduğu gibi görmeyi öğretmek."

Altıncı his

“Hey, Hoca!” diye bağırmış Nasreddin’in yanından geçmekte olan kibirli bir asilzade. “Başkente gitmek için bu yollardan hangisine girmem lazım?”

“Benim bir Hoca olduğumu nereden biliyorsun?” diye sormuş Nasreddin.

Diğer kişi bu kelimeyi aslında rasgele bir şekilde kullanmış, ama karşısındaki bu taşralıya karşı üstünlük kurmak istemiş. “Ben insanların zihinlerini okuyabilirim,” demiş.

“Pekâlâ,” demiş Nasreddin bir yandan uzaklaşırken, “insanların zihinlerini okuya okuya başkente kadar git öyleyse”.

Görünmez uzantı

Nasreddin pazarda bir adamın çok incelikli bir şekilde yapılmış bir kılıcı sattığını görmüş. “Bir çelik parçası nasıl elli altın sikke edebilir?” diye sormuş.

Mezatçı, onun sanattan pek anlamadığını görmüş ve şöyle demiş: “Bu sihirli bir kılıç. Savaşırken birdenbire uzayarak gidip düşmanı kendi bulur.”

Kısa bir süre sonra Nasreddin elinde bir maşayla geri dönmüş. “Bunları da sat,” demiş Mezatçı’ya, “ve başlangıç fiyatının yüz altın sikke olduğunu söyle”.

“Bunlar için en fazla birkaç bakır sikke verirler,” demiş adam.

“Saçma,” demiş Hoca. “Sıradan bir maşa gibi görünebilir, ama karım bunu bana on metre uzaktan bile fırlatsa, görünmez bir şekilde uzayıp aradaki mesafeyi kapatıveriyor.”

Yanlış kimlik

Nasreddin Hoca'nın kaldığı dergâhın şeyhi ile arası açılmış. Bir gün bir çuval piriñç ortadan kaybolmuş ve şeyh dergâhtaki herkesin avluda sıraya girmesini emretmiş. Sonra da, piriñçleri çalan kişinin sakalında birkaç parça piriñç kaldığını söylemiş.

“Bu eski bir numara,” diye düşünmüş gerçek hırsız. “Böylece suçlu olan kişinin sakalına dokunup kendini belli etmesini bekliyor.” Sonra da hiç kıpırda-mamış.

“Şeyh benden intikam almaya niyetli,” diye düşünmüş Nasreddin. “Kesin sakalıma birkaç piriñç tanesi yerleştirmiştir. Mümkün olduğunca belli etmeden sakalımı temizlesem iyi olur.”

Parmaklarını sakalında gezdirmiş, sonra da herkesin kendisine baktığını görmüş.

“Eninde sonunda beni köşeye sıkıştıracağını biliyordum,” demiş Nasreddin.

Çıkarsama

“Kaç yaşındasın Hoca?” diye sormuş biri.

“Kardeşimden üç yaş daha büyüğüm.”

“Bunu nereden biliyorsun?”

“Akıl yürütüyorum. Geçen sene kardeşimin bir başkasına, ondan iki yaş daha büyük olduğumu söylediğini duydum. Üzerinden bir yıl geçti. Bu da demektir ki artık bir yaş daha büyüğüm. Bu gidişle yakında onun dedesi yaşına gelirim.”

Buğday olsun

Komşusu, bir miktar tahılın kime ait olduğu ile ilgili çekişmeli bir davada Nasreddin Hoca'dan kendi yanında durmasını istemiş.

“Alışveriş yapılırken sen orada mıydın?” diye sormuş hâkim Nasreddin'e.

“Evet, açık seçik bir şekilde arpa çuvallarının el değiştirdiğini gördüm.”

“Ama bu dava arpa çuvallarıyla ilgili değil, *buğday* çuvallarıyla ilgili!”

“Bunun konumuzla ilgisi yok. Ben buraya arkadaşımın haklı olduğunu söylemek için geldim. Bir yalancı tanık olarak söyleyeceğim herhangi bir şey bana karşı kullanılamaz, değil mi?”

Dâhi

Nasreddin'in küçük oğlu saf saf konuşuyormuş: “Baba, ben *senin* doğduğun günü hatırlıyorum.”

Hoca muzaffer bir edayla karısına dönmüş: “İşte gördün mü Kerime? Oğlum tam bir dâhi!”

Sana ne?

İşgüzar bir adam, bir gün iyi haberler getirdiği için ödüllendirilmeyi bekleyerek koşa koşa Hoca'nın evine varmış.

"Nasreddin! Müjdemî isterim!"

"Nedir?"

"Komşun tatlı yapıyormuş!"

"Bundan *bana* ne?"

"Ama bir kısmını da sana vereceklermiş."

"Peki bundan *sana* ne?"

Önemli olan onun ne dediği

Zalim bir komşusu, Nasreddin'in eşegini ödünç almak istemiş.

"Önce ona sormam lazım," demiş Hoca.

"Tamam, git sor bakalım."

Nasreddin ahıra gitmiş ve kısa süre sonra dönmüş.

"Kusura bakma komşu, ama eşeginin geleceği görme yetisi var. Söylediğine göre gelecekteki ilişkinize dair işaretler iyi görünmüyormuş."

"Gelecekte ne olduğunu görmüş peki?"

"Onu da sordum. Dediği şu: 'Uzun yolculuklar ve kısa öğünler, ağrıyan kemikler ve yıpranmış dizler.'"

Ne bulacak ki?

“Alt katta bir hırsız dolaşıyor,” demiş Nasreddin’in karısı bir gece.

“Boş ver,” diye fısıldamış Nasreddin. “Önce eve bir şey sokması lazım ki çalacak bir şey olsun. Bakarsın arkasında bir şeyler bile bırakır.”

Hayatta olmaz

“Duyduğuma göre sende kırk yıllık bir sirke varmış,” demiş komşusu Nasreddin’e. “Birazını bana verebilir misin?”

“Hayatta olmaz,” demiş Hoca. “Eğer her isteyene verseydim sirke kırk yaşına ulaşamazdı, değil mi?”

Nereden geldik, nereye gidiyoruz?

“Nereden geldik, nereye gidiyoruz ve orası nasıl bir yer?” diye bağırılmış gezgin bir derviş.

“Bilmiyorum,” demiş Nasreddin, “ama bayağı korkunç bir yer olmalı”.

Oradakilerden biri neden öyle söylediğini sormuş.

“Yaptığım gözlemlere göre, bebek olarak dünyaya gelirken ağlıyoruz. Bu dünyayı terk ederken de çoğumuz ağlıyor ve gönülsüzce gidiyor.”

Kerköracemi

Nasreddin'in küçük oğlu peri masallarındaki karakterlerden bahsediyordu. Birisi "Ker¹-kör-acemi nedir?" diye sormuş çocuğa.

"Neden sordun?" demiş çocuk. "Bu kelimenin anlamı 'yürüyen, sağır, kör ve aptal bir yaratık'."

"Evet," diye araya girmiş Hoca, "ve o yaratığa böyle olmasını ben öğrettim".

Düşüncenin kokusunu almak

Nasreddin meteliğe kurşun atıyormuş. Dışarıda rüzgâr uğuldarken bir bataniyeye sarılıp kıvrılmış. "En azından," diye düşünmüş, "yan evdeki insanlar mutfağımdan yemek kokusu almayacak. Buraya gelip de otlakçılık yapmaya kalkamazlar".

Bunu düşünürken aklına sıcak, aromalı bir çorba gelmiş ve bir süre zihninde canlanan çorbanın tadını çıkarmış.

Hemen ardından biri kapıyı çalmış. "Beni annem gönderdi," demiş komşusunun küçük kızı. "Sizde fazladan sıcak ve lezzetli bir çorba var mı diye soruyor."

"Aman Allah'ım," demiş Nasreddin. "Komşular düşüncelerimin bile kokusunu alıyor!"

¹ Farsça sağır (e.n.)

Soyguncu

Bir hırsız Nasreddin'in evine girmiş ve Hoca'nın neyi var neyi yoksa kendi evine taşımış. Nasreddin olan biteni sokaktan izliyormuş. Birkaç dakika geçtikten sonra Nasreddin bir battaniye almış, hırsızı takip etmiş, evine girmiş, yere uzanmış ve uyuyormuş gibi davranmış.

"Sen kimsin ve burada ne yapıyorsun?" diye sormuş hırsız.

"Eh," demiş Nasreddin. "Evimi buraya taşımadık mı?"

Mekân değil, zaman meselesi

Nasreddin'e bir adam gelmiş ve ipini ödünç almak istemiş.

"Alamazsın," demiş Nasreddin.

"Neden?"

"Çünkü şu an kullanıyorum."

"Ama işte orada, yerde durduğunu görebiliyorum."

"Doğru. Onu tam olarak bu işte kullanıyorum."

"Peki daha ne kadar süre bu şekilde kullanacaksın?"

"İpimi başkasına ödünç vermek isteyene kadar," demiş Nasreddin.

Tamamı karıma ait

Nasreddin bir gün kocaman bir kızarmış piliç yerken yoksul bir adam evinin yanından geçiyormuş. Pencereden içeriye göz atıp Nasreddin'i görünce şöyle demiş:

“Lütfen o tavuğun birazını da bana ver, çok açım.”

“Memnuniyetle verirdim,” demiş Nasreddin, “bana ait olsaydı. Ama maalesef tamamı karıma ait”.

Hamurun kabarmasını beklemek

Nasreddin'in karısı su alması için onu nehre göndermiş. Bu bir kadın işi olmasına rağmen kendisinin gidemeyeceğini, çünkü hamurun kabarmasını beklediğini söylemiş.

Hoca nehir kıyısına gitmiş, testiye nehre doğru uzatmış ve testi elinden kayıp suyun içinde kaybolmuş.

Bir saat sonra hâlâ orada durmuş, sabit bir şekilde suya bakıyormuş. Yakınlardan geçen biri ona ne yaptığını sormuş.

“Bekliyorum,” diye cevap vermiş. “Hamurun kabarmasını bekliyorum.”

Ateş bile

Hoca ateşi canlandırmaya çalışıyormuş, ama nasıl üflerse üflesin közler bir türlü alev almıyormuş.

En sonunda tepesi atmış ve “Eğer yanmazsan karımı buraya getiririm,” diye bağırılmış. Sonra daha da güçlü üflemiş. Kömür bir anda kıpkırmızı olmuş, o da etkiyi arttırmak için karısının şapkasını kapıp kendi başına koymuş. Aniden bir alevin parlamış olduğunu görmüş.

Nasreddin gülümsemiş. “Ateş bile karımdan korkuyor!”

Düşündüğünden daha fazla

İlk kez bütün Ramazan oruç tutmaya karar veren Nasreddin, otuz günün geçişini takip edebilmek için her gün bir kaba bir taş koymaya karar vermiş.

Babasının yaptığı şeyi gören küçük kızı da bunu bir oyun sanıp bahçeden topladığı taşları aynı kaba koymaya başlamış. Nasreddin’in olup bitenden haberi yokmuş.

Bir zaman sonra yoldan geçen birkaç yolcu Ramazan’ın kaçınıcı gününde olduklarını sormuş. Nasreddin hemen taşları koyduğu kaba koşup içindekileri saymış. Sonra geri gelip cevap vermiş: “Kırk beşinci günde yiz.”

“Ama bir ayda yalnızca otuz gün olur!”

“Abartmıyorum,” demiş Hoca sakince. “Tam tersine, aslında kapta toplamda yüz elli üç taş vardı.”

Tek başına

Timurlenk, evcil fillerinden birinin Nasreddin'in köyünün yakınlarında do-laşmasına izin veriyormuş. Fil ise bütün tarlaları mahvetmiş.

İnsanlar bir grup oluşturup Timurlenk'e giderek durumdan şikâyetçi ol-maya karar vermiş. Nasreddin'in zaman zaman hükümdarı eğlendirdiğini bil-dikleri için, onu gidecek ekibin başına koymuşlar.

Sarayın ihtişamından gözleri korkan ekip, Nasreddin'i Timurlenk'in huzu-runda tek başına bırakıp kaçmış.

"Evet," demiş hükümdar, "ne istiyorsun Nasreddin?"

"Filinizle ilgili bir maruzatımız vardı, Haşmetmeap..." diye kekelemiş Hoca. Hükümdarın o sabah hiç de hoş olmayan bir ruh hâlinde olduğunu görmüş.

"Evet, ne olmuş filime?"

"Şey, biz düşündük de, filiniz çok yalnız. Bir eşe ihtiyacı var sanki."

Algının sınırları

Bir yere birkaç horoz taşımakta olan Nasreddin, horozları bir süre salıp yol kenarında yürümelerine izin vermenin iyi bir fikir olduğunu düşünmüş. Horozlar toprağı gagalayarak dört bir yana dağılmışlar.

"Sizi gidi aptallar!" diye bağırması Nasreddin. "Güneşin ne zaman doğacağı-nı anlayabiliyorsunuz da benim nereye gittiğimi mi anlayamıyorsunuz?"

Kim neyi incelemeli?

Pek çok metafizik ekolü üzerinde incelemeler yapmış olan bir adam Nasreddin'e gelmiş. Talebeliğe layık olduğunu göstermek için nerelere gittiğini ve hangi konular üzerinde çalıştığını ayrıntılı bir şekilde anlatmış.

"Umarım beni kabul edersiniz ya da en azından bana fikirlerinizi söyleysiniz," demiş. "Çünkü zamanımın büyük bir kısmını bu ekolleri inceleyerek harcadım."

"Heyhat!" demiş Nasreddin. "*Sen* öğretmenleri ve öğretilerini incelemişsin. Halbuki öğretmenlerin ve öğretilerin *seni* incelemiş olması gerekirdi. O zaman kayda değer bir şeyler öğrenebilirdik."

Sütçünün atı

Nasreddin yakacak odun satmaya karar vermiş ve odun taşırken kendisine yardımcı olması için sütçünün atını ucuza satın almış. At eski rutinine alışık-mış. Bu yüzden her seferinde birkaç ev geçtikten sonra durup yüksek sesle kişniyormuş. İnsanlar süt kaplarıyla dışarı çıkıyor, ama gelen kişinin Hoca olduğunu ve yalnızca odun taşıdığını görünce sövüyorlarmış.

Nihayet Nasreddin'in sabrı tükenmiş, yumruğunu ata doğru sallayıp bağırmış: "Şu işi artık bir netleştirelim diyorum. Sen mi satıcısın ben mi? Sen odun taşıdığını belli etmek için kişniyorsun, ben süt getirmedim için küfür yapıyorum!"

Keramet

Nasreddin sıcak bir yaz günü dut ağacının altına uzanmış, yakınlarda büyü-
mekte olan koca koca karpuzlara bakıyormuş. Zihni daha ulvi konulara kaymış.

“Nasıl oluyor da,” demiş kendi kendine, “bunun gibi muazzam, etkileyici bir
ağaç sadece dut gibi küçük, anlamsız meyveler veriyor? Bir de şu kocaman ve
lezzetli karpuzları veren sefil, zayıf sarmaşıklara bak...”

O bu tezat hakkında düşünedursun, tepesindeki ağaçtan bir dut kopup kel
kafasına düşmüş.

“Şimdi anlıyorum,” demiş Nasreddin. “Ya kafama düşen karpuz olsaydı?
Bunu daha önce düşünmeliydim...”

Piramit uzmanı

Nasreddin bir ağacın dalları arasına oturmuş, taze açan çiçeklerin kokusu-
nun tadını çıkarıyor ve güneşleniyormuş.

Yoldan geçen biri ona orada ne yaptığını sormuş. “Büyük Piramit’e tırma-
nıyorum.”

“Bir piramidin yakınında bile değilsin. Ayrıca piramidin tepesine dört yü-
zeyinin birinden çıkılır. Bu piramit değil, bir ağaç!”

“Evet!” demiş Hoca. “Ama sence de böylesi daha eğlenceli değil mi? Kuşlar, ta-
ze açmış çiçekler, hafif bir meltem, günışığı. Bence bundan iyisini bulamazdım.”

Oturduğum yer

Din âlimlerinin bir araya geldiği bir toplantıda Nasreddin odanın bir ucuna, şeref koltuğunun en uzağına oturtulmuş. Yerine oturunca fıkralar anlatmaya başlamış ve kısa sürede insanlar onun etrafını sarmış, onu dinleyip gülüyorlarmış. Kimse vaaz vermekte olan aksakallıyla ilgilenmiyormuş. Artık kendi sesini duyamaz hâle gelince, toplantının başkanı bağırması:

“Hepiniz sessiz olun! Başkan koltuğunda oturmayan kimse konuşamaz!”

“Oradan nasıl görünüyor bilmiyorum,” demiş Nasreddin. “Ama buradan bakınca benim oturduğum yer başkan koltuğu gibi görünüyor.”

Onu herkes yapabilir

Dik kafalı ve dar fikirli bir din adamı, Nasreddin’in zamanının büyük bir kısmını geçirdiği kıraathanede bir söylev veriyormuş.

Saatler geçtikçe Nasreddin adamın düşüncelerinin nasıl belirli örüntüleri takip ettiğini, kendi kibir ve gururunun esiri olduğunu, gerçekçi olmayan bir entelektüellikten çekip çıkardığı önemsiz noktaları abartıp her türlü duruma uyarladığını fark etmiş.

Konu üstüne konu açılmış ve her seferinde bu entelektüel, kitaplardan ve kendisinden önce gelen isimlerden alıntılar yapmış, sezgisel bir gerçekliğe bağlı kalmaksızın isabetsiz benzetmeler yapıp garip garip varsayımlarda bulunmuş.

Sonunda kendisinin yazdığı bir kitabı ortaya çıkarmış. Nasreddin ortamda okuma yazma bilen tek kişi olarak kitabı görmek için elini uzatmış.

Gözlerinin önünde tuttuğu kitabın sayfalarını, oradakiler izlerken teker teker çevirmiş. Birkaç dakika geçtikten sonra gezgin din âlimi rahatsızca kıpırdanmaya başlamış. Sonunda kendini daha fazla tutamamış. “Kitabımı ters tutuyorsun!” diye bağırması.

“Biliyorum,” demiş Nasreddin. “Bu, *senin* ortaya çıkmana neden olan ilk örneklerden biri olduğuna göre, ondan bir şey öğrenmek istiyorsam yapılacak tek mantıklı şeyin bu olduğunu düşündüm.”

Ölüm ve yaşam

Nasreddin bir ağaca tırmanıp ucuna oturduğu dallarından birini testere ile kesmeye başlamış. Yoldan geçen biri ne yaptığını görüp bağırması: “Dikkat et! Dalın yanlış tarafında oturuyorsun. Dalla beraber aşağı düşeceksin!”

“Oradan bakınca aptal gibi mi görünüyorum ki senin sözünü dinleyeyim? Yoksa geleceği görmek gibi bir gücün var da ne olacağını mı söylüyorsun?”

Kısa bir süre sonra dal inceliyor kırılmış ve Hoca da dalla birlikte aşağı düşmüş. Nasreddin koşup diğer adama yetmiş. “Öngörün gerçekleşti! Söyle bana, ben nasıl öleceğim?”

Diğer adam ne kadar denerse denesin, Nasreddin’i geleceği göremediğine ikna edememiş. Nihayetinde tepesi atmış ve şöyle demiş: “Belki de şimdi ölürsün!”

Hoca bu sözleri duyar duymaz düşmüş ve öylece kalakalmış. Komşuları gelip onu o hâlde bulmuşlar ve bir tabuta koymuşlar. Mezarlığa doğru yürürken, hangi yolun daha kısa olduğuna dair bir tartışma başlamış. Bir süre sonra Nasreddin sabrını yitirmiş. Kafasını tabuttan çıkarıp şöyle demiş: “Ben hayat-tayken *soldaki* yolu seçerdim – o yol daha kısa.”

Bir kuruş az ödemek

Nehri geçmek için içindeki taşlara basa basa yürümenin gerektiği bir yerin yakınlarında oturan Nasreddin, gözleri görmeyen on kişinin karşıya geçmek istediğini görmüş. Birer kuruş karşılığında karşıya geçmelerine yardım etmeyi teklif etmiş.

Onlar da kabul etmişler ve her birini teker teker geçirmeye başlamış.

Dokuzu sağ salım karşıya geçmiş, ancak onuncu kişiye yardım ederken tahlihsiz adam tökezlemiş ve akıntıya kapılıp gitmiş.

Bir sorun olduğunu hisseden diğer dokuz kişi seslenmeye başlamış: “Nasreddin, ne oldu?”

“Bir kuruş daha az ödeyeceksiniz,” demiş Hoca.

Neden bana soruyorsun?

Bir gün Nasreddin eŖeđinin üzerinde giderken eŖek yolda gördüğü bir Ŗeyden rkmŖ ve koŖmaya baŖlamıŖ.

AlıŖılmadıđ bir hızla yanlarından geerken köylülerden biri sormuŖ:

“Bu kadar hızlı nereye gidiyorsun Nasreddin?”

“Bana sorma,” diye bađırmıŖ Hoca. “EŖeđe sor!”

Kızlar

Nasreddin’in iki kız çocuğu varmıŖ. Biri bir iftiyle evlenmiŖ, diğeri ise bir tuğlacıyla.

Bir gün ikisi birden ziyarete gelmiŖler.

iftiyle evli olan kızı Ŗyle demiŖ: “Kocam tohumları ekmeyi yeni bitirdi. Eğer güzel bir yağmur yağarsa bana yeni bir elbise alacak.”

Diğeri ise Ŗyle demiŖ: “Umarım yağmaz. Kocam büyük miktarda tuğlayı daha yeni piŖirdi. Eğer yağmur yağmazsa bana yeni bir elbise alacak.”

“İkinizden biri kıymetli bir eŖ olacak,” demiŖ Hoca. “Ama hanginiz bilemiyorum.”

Hepsi dahil

Nasreddin bir miktar hurma satın almış ve oturup hepsini yemiş. Karısı her birinin çekirdeğini özenle cebine yerleştirdiğini fark etmiş.

“Neden herkes gibi çekirdeklerini atmıyorsun?”

“Çünkü bu hurmaları alırken manava, fiyata sadece ‘hurmalar’ mı dahil yoksa ‘çekirdekleri’ de mi diye sordum. ‘Hepsi dahil,’ dedi. Bu da demektir ki meyve de çekirdeği de benim. İster atarım, ister tutarım.”

Neden yas tutmasınlar?

Nasreddin tavuk yetiştirir ve yetiştirdiği tavukları köydeki kasaba satarmış.

Bir gün, tavuklarla ilgili sorunları düşünürken, yas kıyafetlerine bürünmüş bir adamın evinin önünden geçtiğini görmüş.

“Söylesene,” demiş Hoca, çite doğru koşarak, “neden o kıyafetleri giyiyorsun?”

“Çünkü annemle babam öldü. Ben de onların yasını bu şekilde tutuyorum.”

Ertesi gün, Nasreddin’in evinin yanından geçenler, tavukların her birinin boynunda siyah bir kurdele olduğunu görmüşler.

“Hoca,” diye bağırılmışlar, “neden bu tavukların boynunda siyah kurdeleler var?”

“Eh, tahmin edebileceğiniz üzere,” demiş Hoca, “anne ve babaları öldü. Onlar neden yas tutmasınlar?”

Tutmaya değmez

Bir oluğun içinde parlayan bir Şey olduğunu gören Nasreddin Hoca, hemen koşup ne olduğuna bakmış. Metal bir ayna olduğunu görmüş.

Aynaya yakından baktığında yüzünün yansımasını görmüş.

“Atıldığına ŐaŐmamak lazım – bu kadar çirkin bir Şeyin kimsenin ilgisini çekmesi mümkün değil. Suç benim tabii, can sıkıcı bir Şey olabileceğini düŐünmeden gelip aldım bu Şeyi.”

Hekim

Kendini iyi hissetmeyen bir kadın doktor olarak Hoca’yı çağırmış. Hoca hastanın yanına gelip nabzını ölçmeye çalıŐtıęında, kadın çok utangaç olduğu için kolunu elbisesinin yeniyle kapatmıŐ.

Nasreddin de cebinden bir mendil çıkarmış ve kadının elbisesinin üzerine koymuş.

“Ne yapıyorsun Hoca?”

“Bilmiyor musun? Pamuklu bir nabız en iyi ipekli bir elle ölçülür.”

İŞtah

“ gündür hiçbir Şey yiyemiyorum.”

“Hay Allah, Hoca! Hem de sendeki iştahla mı? Çok hasta olmalısın.”

“Hiç de değil. Kimse beni yemeğe davet etmedi de ondan.”

Sır

Nasreddin bir bahçe duvarının üzerinden bakmış ve kadife gibi yumuşacık ve yemyeşil muazzam bir çimenlik görmüş. Orayı sulamakta olan bahçivana seslenmiş:

“Böyle bir çimenlik yapmanın sırrı nedir?”

“Sırrı falan yok,” demiş bahçivan. “Buraya gelirsen sana söylerim.”

“Harika,” demiş Hoca zar zor duvarı tırmanıp yanına inerken. “Ben de kendim için böyle bir çimenlik yapacağım, tüm bahçem burası gibi olacak.”

“Bunun yöntemi,” demiş bahçivan, “basit: çimleri ek, zararlı otları yol, çimleri sık sık keserek çimenliği düz ve düzgün tut”.

“Bunları ben de yapabilirim! Bu hâle gelmesi ne kadar sürer?”

“Yaklaşık sekiz yüz yıl.”

“Eh, çimenlik olmayıversin, penceremden bakınca gördüğüm manzara benim için yeterince güzel,” demiş Nasreddin.

Maksimum kapasite

Köylüler antik, çok değerli ve narin bir Çin vazosu bulmuşlar. Kiraathanede vazunun kapasitesinin tam olarak ne kadar olduğuna dair bir tartışma başlamış.

Tartışma esnasında Hoca içeri girmiş. İnsanlar hüküm vermesi için ona başvurmuşlar.

“Basit,” demiş Nasreddin. “Vazoyu buraya getirin, biraz da kum getirin.”

Vazoyu yavaş yavaş ince kumla doldurmuş, arada da kumun iyice yerleşmesi için tokmakla vuruyormuş. En sonunda vazo patlamış.

“İşte bu kadar!” demiş kiraathanedekilere muzaffer bir edayla dönerken. “Maksimum kapasiteye ulaştık. Şimdi yapmanız gereken tek şey bir kum tane-sini çıkarmak. Böylece bunun gibi bir kabı doldurmak için gereken tam mik-tara ulaşılmış olursunuz.”

Cinsiyetlerin savaşı

Kıraathanedeki insanlar dünyadaki kadın ve erkeklerin sayısından bahsediyorlarmış.

“Tüm dünyada,” demiş fırıncı, “kadın ve erkeklerin sayısı birbirini tam olarak dengeliyor”.

“Hiç de öyle değil,” demiş Nasreddin. “Yaklaşık yüzde on civarında erkek var.”

“Onu nereden çıkardın?”

“Yüzde doksani karıları onlara ne derse onu yapıyor,” demiş Nasreddin.

Sınırdaki

Nasreddin ülke sınırından öteye bir sepet dolusu yumurta geçiyormuş. Sınırın diğer tarafındaki ülkenin yumurta üreticileri kendi haklarını korumak konusunda hassasmış ve konuyu kendi krallarına götürmüşler. Kral, bundan sonra yumurta ithal edilmemesine karar vermiş.

Sınır kapısındaki gümrük görevlileri Nasreddin’i hemen tanımışlar, onu kendi makamlarına götürmüş ve sorgulamaya başlamışlar.

“Yalan söylersen cezası idam olur. O sepette ne taşıyorsun?”

“Dünyadaki en küçük tavukları.”

“Yani çiftlik hayvanı taşıyorsun. Soruşturma yaparken bunlara el koymamız gerek,” demiş görevli, sepeti bir dolaba kilitleyerek. “Ama endişe etme, onları senin yerine besleriz. Bu bizim sorumluluğumuzda.”

“Bunlar özel tavuklar,” demiş Nasreddin.

“Nasıl?”

“Hiç sahiplerinin ilgisinden mahrum kaldıklarında vaktinden önce yaşanan hayvanları duymuş muydunuz?”

“Evet.”

“Eh, bu tavuklar o kadar hassas ve o kadar özel bir soydan geliyor ki, bir an için bile yalnız bırakılırlarsa, vaktinden önce *gençleşirler*.”

“Ne kadar gençleşirler?”

“Yumurta hâllerine bile geri dönebilirler.”

Her Şeyi denemek

Nasreddin bir meyhanenin etrafında gizli gizli dolaşıyormuŐ. Hem beŐ parasızmuŐ hem de Őarap ićmek müminlere yasaklanmuŐ.

Sultan'ın sakisi meyhaneden ćıkmıŐ, dikkatle narin bir Őarap srahisini taŐıyormuŐ.

Aynı anda göz göze gelmişler.

“Ey saygın Saki,” diye başlamış Hoca. “Bana biraz Şey versene...”

“Ne vereyim Hoca?”

Őaraptan istemek, Őarap ićtiĐini doĐrudan kabul etmek anlamına gelecekmiŐ.

“Şey... Bana bir nasihat ver.”

“Peki. Git bir kitap oku.”

Nasreddin kendi kendine konuŐarak, “Of, hayır, o işe yaramaz,” demiş.

“Neden yaramasın?”

“Şey... Onu daha önce denedim.”

Bir vuruşta yedi kişi

Bir asker savaştan sonra köyüne dönmüş. Kraathanede heyecanlı bir hava varmış.

“Bir gün Kuzey Cephesi’nde tam altı kfiri katlettim, hepsinin de sakalı kı-zıldı.”

Kalabalıktan kocaman bir alkış yükselmiş.

“Bak işte bunu geemezsın Hoca,” demiş bir şakacı. Meğer bu kişi biraz n-ce Nasreddin’i kandırıp yirmi dört saat boyunca sadece doğruları syleyece-ęine yemin ettirmiş.

Nasreddin oturduğu yerden kalkıp dimdik durmuş.

“Ben böbürlenmeyi sevmem, üstelik yalan söylemeyeceğime dair de yemin ettim. İşte size gerçekler: Bir seferinde ben tek bir vuruşla tam yedi imansızı devirmiştim.”

Herkes ona saygıyla bakarken sinirli sinirli yürüyerek dışarı çıkmış. Diğer taraftan, sinek öldürmek için kullandığı raketin yanında yedi tane imansız si-nek l bir hâlde yatıyormuş.

Hammadde

Kraathanede herkes Vali’yi eleştiriyormuş. Genel olarak işe yaramaz oldu-ęu dşnlyormuş ve herkesin aleyhinde söyleyeceği bir şey varmış.

“O herif,” demiş genellikle sözleri köylüler tarafından saygıyla karşılanan terzi, “tam bir lahana kafa”.

Nasreddin haricinde herkes onu onaylar şekilde mrldanmş.

“Katılmıyorum Ağa,” demiş Nasreddin. “Adil olmak gerek. Lahana’yı haşla-yıp yiyebilirsiniz. Vali ile ne yapabilirsiniz ki?”

Tavşanı yakalamak

İnsanlar garip, bazen de mitolojik yaratıklardan bahsediyorlarmış ve kıraathanedekilerden biri, Nasreddin'e köyünün yakınlarında bile canavarlar olabileceğini söylemiş.

Hoca evine doğru giderken yeni bir hayvan görmüş. Bir eşek gibi uzun kulakları varmış, kürkünün rengi kahverengimsiymiş ve bir şeyler çiğniyormuş. Dikkati o kadar dağınıkmış ki, Nasreddin arkasından yaklaşıp onu kulaklarından yakalamayı başarmış. Daha önce hiç böyle bir hayvan görmemiş. Aslında bu bir tavşanmış.

Hayvanı evine götürmüş ve bir çuvalın içine koymuş, karısına da çuvalı asla açmamasını söylemiş. Sonra hızla kıraathaneye dönmüş.

"Yeni bir şey buldum," demiş herkese ciddiyetle. "Kulakları bir eşeğin kulakları gibi, bir deve gibi katır kutur sesler çıkararak yiyor ve şu an evimde bir çuvalın içerisinde duruyor. Böyle bir hayvan daha önce görülmedi."

Kıraathane anında boşalmış ve herkes bu harikayı görmek için Hoca'nın evine koşturmuş.

Bu arada, tabii ki Hoca'nın karısı merakına hâkim olamayıp çuvalın ağzını açmış. Tavşan anında zıplayıp evden kaçmış. Kadının aklına da çuvala bir taş koyup ağzını tekrar bağlamaktan başka bir şey gelmemiş.

Kısa süre sonra Hoca ve arkadaşları canavarı görmek için gürültü patırtı içerisinde eve gelmişler.

Hoca çuvalı açmış ve içinden taş düşmüş. Ortama bir ölüm sessizliği hâkim olmuş. İlk kendine gelen Nasreddin olmuş.

"Dostlar! Eğer şu taşlardan yedi tanesini toplarsanız, bir kilonun dörtte üçüne denk geldiklerini görürsünüz."

Zavallı yerlilere acımak

Nasreddin sık sık çıktığı eğitim gezilerinden birindeyken zengin bir ülkeye gitmiş, başkente doğru yol almaya başlamış.

Eşeginin üzerinde ağır ağır ilerlerken, yolun her iki tarafındaki çiftliklerin düzeni ve refahından giderek daha da fazla etkilenmiş.

Yeni ayın ilk gününde şehre ulaşmış. Bu şehir halkının ayın ilk gününde hilali seyretmek için sokaklara dökülmek gibi bir âdeti varmış. İnsanların açık alanlara çıkıp gökyüzüne bakmaya başladığını fark edene kadar Nasreddin böyle bir şey bilmiyormuş.

“Onların refah dolu bir ülkeleri olabilir,” demiş Hoca kendi kendine. “Ama *bizim* hemen hemen her zaman gökte duran bir ayımız var. Belli ki ay sadece bize görünmediği zamanlarda buraya geliyor.”

Ne kadar uzaklaşmam gerek?

Nasreddin’in yapacak bir şeyi olmadığı için canı sıkılıyormuş. Karısı ona yürüyüşe çıkmasını söylemiş. Nasreddin de yola çıkmış ve iki gün boyunca yürümeye devam etmiş.

Nihayet karşı taraftan gelen bir adamla karşılaşmış.

“Evimin oraya ulaştığında,” demiş adama, “bir zahmet içeri gir ve karıma ‘Yeterince uzağa geldim mi, yoksa daha yürümem gerekiyor mu?’ diye sor.”

Ekonominin kuralı

Haçlı Seferleri sırasında Nasreddin esir düşmüş ve Halep Kalesi'nin yakınlığında bir hendek kazmaya zorlanmış. Yaptığı iş çok yorucuymuş ve Hoca da bol bol sızlanmış, ama bedensel olarak çalışmak ona iyi gelmiş.

Oradan geçmekte olan tarafsız bir tüccar Hoca'yı tanımış ve onu kurtarmak için otuz gümüş dirhem fidye ödemiş. Onu evine götürüp nezaketle muamele etmiş ve kızını onunla evlendirmiş.

Nasreddin artık epey konforlu bir hayat yaşıyormuş, ama tüccarın kızı tam bir cadaloz çıkmış.

"Şunu aklından çıkarma," demiş bir gün, "benim babam seni otuz dirheme satın aldı ve bana verdi".

"Evet," demiş Nasreddin. "Gerçekten de öyle oldu. Babam benim için otuz dirhem ödedi; sen de beni neredeyse beleşe getirdin. Üstelik senin yüzünden hendek kazarken yaptığım kasları da kaybettim."

Özel mülkiyet

Nasreddin bir gün eşeğini koştururken, yol kenarında çok güzel çiçekler görmüş. Çiçekleri toplamak için eşeğinden inmiş, elindeki buketle geri döndüğünde ise birinin eşeğinin sırtındaki cüppesini çaldığını görmüş.

"Pekâlâ," demiş Nasreddin. "Ben de senin eyerini alacağım – göze göz."

Eşeğin eyerini alıp kendi sırtına geçirmiş, sonra da eşeğe binmiş.

Aşağıdan bağlayın!

Hoca gemiyle seyahat ederken korkunç bir fırtına patlak vermiş. Herkese yelkenlerin toplanıp direklere bağlanmasına yardım etmesi emredilmiş.

Nasreddin kaptanın yanına koşup bağırır:

“Sizi aptallar! Geminin aşağıdan hareket ettiğini bir kör bile görebilir – ama adamların gemiyi yukarıdan bağlamaya çalışıyor!”

Yangın

Nasreddin Hoca yağcı bir hancı tarafından karşılanmış, adam böylesi seçkin bir misafiri ağırlayabildiği için çok memnun olduğunu söylemiş. “Dilediğin herhangi bir şey olursa iste,” demiş.

Geceleyin Hoca çok susamış. Su istemiş ama kimse yerinden kıpırdamamış.

Boğazı o kadar kurumuş ki, sanki ağzının içinde bir yangın çıkmış gibi hissetmiş.

“Yangın var! Yangın var!” diye bağırır.

Tüm kervansaray ayağa kalkmış ve hancı anında bir su kovasıyla yanında bitivermiş. “Yangın nerede?”

Nasreddin ağzını göstermiş: “İşte burada.”

Sezgi

“Bazı şeyler vardır,” demiş Nasreddin, “içten içe doğru olmadıklarını bilirsin”.

“Bir örnek verir misin?” diye sormuş, daima doğaüstü olayların yaşandığını kanıtlamaya çalışan biri.

“Tabii ki. Mesela, geçen gün yolda yürürken öldüğüme dair bir söylenti duydum.”

Sorunun cevabı kendi içinde saklı

“Bana doğruyu söyle,” demiş Timurlenk Nasreddin’e, bir hamamın buhar odasında otururlarken.

“Ben size her zaman doğruyu söylerim, Haşmetmeap,” demiş Hoca.

“Benim değerim nedir?”

“Beş altın sikke.”

Kral sinirlenmiş. “Üzerimdeki peştemalı tutan şu kemerin ederi beş altın sikke.”

“Size paha biçilemez,” demiş Hoca. “Ve bana ‘değer’den bahsettiğinizde benim cevabım da soruya bağlı hâle geliyor. Eğer para cinsinden bir değerden söz ediyorsak, size ancak zahirî değerinizden bahsedebilirim – yani kemerin ederi. Eğer batınî değerinizden söz ediyorsak, onu kelimelerle ifade etmek mümkün değil.”

Yem torbaları ve eşekler

“Nasreddin nerede?” diye sormuş biri, kıraathanedeki felsefî bir tartışma sırasında. “Bu zor soruyu bir de ona soralım.”

“Ama o eşeklerden başka bir şeyden anlamaz,” demiş başka biri.

“Eşeklerin de bir felsefesi vardır,” demiş o esnada kıraathaneye giren Hoca.

“Pekâlâ,” demiş fırıncı. “Şu soruya cevap ver bakalım: ‘Önce hangisi gelir: Yem torbaları mı, eşekler mi?’”

“Basit,” demiş Nasreddin tereddüt bile etmeden, “tabii ki yem torbaları”.

“Ama bu çok saçma!”

“İddianı kanıtla!”

“Şey... Bir eşek yem torbasını görünce tanıyabilir, ama yem torbası eşeği görünce tanıyamaz.”

“Sen gidip bir yem torbasına, eşeği görünce tanıyıp tanıyamadığını sordun herhalde,” demiş Nasreddin.

Hoca'nın rüyası

Bir gece Hoca karısını büyük bir telaşla uyandırmış ve şöyle demiş: “Koş, hemen gözlüklerimi getir. Harika bir rüya görüyorum ve rüyamdaki kişiye göre dahası da gelecektir. Böyle bir rüya için gözlüklerimi takmam lazım.”

Kral benimle konuştu

Nasreddin, imparatorluğun başkentinden köyüne dönmüş ve köylüler söyleyeceklerini dinlemek için etrafını sarmış.

“Çok konuşmayacağım,” demiş Nasreddin. “Şu an yalnızca şunu söylemekle yetineceğim ki, bu seyahatin en güzel anı Kral’ın benimle konuştuğu andı.”

Meraktan yerinde duramayan ve Kral’ın konuştuğu biriyle karşılaşmanın azametinden şaşkına dönen insanlar oradan ayrılmış ve kendi aralarında bu muazzam olayı tartışarak yürümeye başlamışlar.

İçlerinde en az kültürlü olan bir köylü arkada kalmış ve sormuş:

“Kral Hazretleri ne dedi?”

“O geldiğinde ben sarayın dışında duruyordum ve bana çok net bir şekilde, herkesin duyabileceği şekilde şöyle dedi: ‘Çekil yolumdan!’”

Safdil köylü bu cevaptan tatmin olmuş. Çünkü kendi kulağıyla duydukları aslında bir Kral’ın ağzından çıkmış kelimelermiş.

Aslında kimse bilmiyor

Aniden kim olduğunu bilmediğini fark eden Nasreddin Hoca hemen sokağa koşmuş, kendisini tanıyan birini aramaya başlamış.

Sokak epey kalabalıkmış, ama o esnada yabancı bir kasabadaymış ve tanıdık bir yüz görememiş.

Ne olduğunu anlayamadan kendisini bir marangoz dükkânında bulmuş.

“Sizin için ne yapabilirim?” demiş marangoz yanına gelerek.

Nasreddin hiçbir şey söylememiş.

“Belki ahşap bir şey istiyorsunuzdur?”

“Her şey sırasıyla,” demiş Hoca. “Önce şuna cevap ver bakalım: Beni dükkânına girerken gördün mü?”

“Evet, gördüm.”

“Güzel. Peki, hayatın boyunca beni daha önce hiç görmüş müydün?”

“Hiç görmemiştim.”

“O zaman benim *ben* olduğumu nereden biliyorsun?”

Hakikat

“Hakikat nedir?” diye sormuş bir talebesi Nasreddin’e.

“Şimdiye kadar hiçbir zaman, hiçbir yerde dillendirmediğim –ve dillendirmeyeceğim– bir şey.”

Geçen seneki yuvalar

“O ağaçta ne yapıyorsun Hoca?”

“Yumurta var mı diye bakıyorum.”

“Ama o yuvalar kuşların geçen sene yaptığı yuvalar!”

“Eh, sen bir kuş olsaydın ve yumurtlamak için güvenli bir yer arıyor olsaydın, herkes izlerken tutup yeni bir yuva mı yapardın?”

Baş aşağı

“Hoca,” demiş bir arkadaşı Nasreddin’e, “öldükten sonra nasıl gömülmek istiyorsun?”

“Baş aşağı. Eğer insanların dediği gibi bu dünyada düz duruyorsak, öteki dünyada bir de tepe taklak durmayı denemek istiyorum.”

Ne olur ne olmaz

Nasreddin lacivert bir yas cüppesi giymiş, yolda yürüyormuş. Biri onu durdurup sormuş: “Neden bu şekilde giyindin Hoca? Biri mi öldü?”

“Muhtemelen ölmüştür,” demiş Nasreddin Hoca. “Benim bilgim olmadan biri ölebilir, böyle bir durumda boş bulunmak istemem.”

Yeni gelenler için eski mezarlar

“Öldüğüm zaman,” demiş Nasreddin, “beni eski bir mezara gömün”.

“Neden?” diye sormuş akrabaları.

“Çünkü günah ve sevaplarımızı kaydeden Münker ve Nekir melekleri geldiği zaman onlara bu mezarın hesabının çoktan sayıldığını ve sahibinin çoktan cezasını çekmeye başladığını söyleyip onları uzaklaştıracağım.”

Nasreddin'in vasiyeti

“Yasalara göre, bakmakla yükümlü olduğum kişilerin mülklerimin ve paramın belirli bir kısmını alması gerekiyor.

Arkamda hiçbir mülk ya da para bırakmadım: Bunu yasanın öngördüğü matematiksel formlere göre bölebilirsiniz.

Geri kalanını yoksullara dağıtın.”

Natamam

Nasreddin Hoca kendi türbesinin inşaatını denetliyormuş.

Eksiklikleri teker teker gideren duvarcı sonunda parasını istemeye gelmiş.

“Ama henüz iş bitmedi,” demiş Hoca.

“Daha yapılacak ne kaldı ki?”

“İçine bir de ölü koymamız gerekiyor.”

Nasreddin Hoca'nın türbesi

Nasreddin'in türbesinin girişinde, demir parmaklıklı ve asma kilitli muazzam bir ahşap kapı varmış. Kimse içeri giremezmiş – en azından kapıdan giremezmiş. Yaptığı son bir şaka olarak bu türbeyi tasarlayan Hoca, türbenin kalan üç tarafına duvar inşa edilmemesini emretmiş.

Mezar taşına yazılan tarih 386 imiş. Bu sayıyı sufilerin mezarlarında sık sık kullanılan yöntem ile kelimelere dönüştürsek elde edeceğimiz kelime ŞUF² olur. Bu, “görmek”, özellikle de “bir insanın görmesini sağlamak” anlamına gelen bir kelimedir.

Belki de bundan dolayıdır ki, uzun yıllar boyunca türbenin üzerinden alınan toprağın göz hastalıklarını iyileştirmede etkili olduğu düşünülmüş.

² Şuf Arapçada bakmak, ebced karşılığı 386. (e.n.)